

T.C.
BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU

Göçmen Aileleri ve Göç Olayı

Eğitim Serisi : 7

Foneller, Konferanslar : V

T.C.
BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŐKANLIĐI

GÖÇMEN AİLELERİ VE GÖÇ OLAYI PANELİ

10 Mayıs 1991

ANKARA

T.C. BAŞBAKANLIK AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŐKANLIĐI

Genel Yayın No 24

Seri No : Eğitim - Paneller - Konferanslar V

ISBN : 975-19-0429-3

Yayına Hazırlayan İrfan AYBOYLU

Redaksiyon : Sadık GÜNEŐ

Sunuş

Toplumların refah ve mutluluğu ile ailelerin sağlıklı yapıları arasında doğrudan bir ilişkisi vardır. Toplumun çekirdeğini oluşturan aile; toplumdaki diğer kurumlarla sürekli etkileşim halindedir. Aile bir yandan kendi amaç, kaynak ve ihtiyaçlarıyla toplumdaki kurumları etkilerken, diğer yandan da çeşitli sosyal kurumların devamlı etki alanında bulunur.

Ayrıca sosyal değişimlerin olumlu ya da olumsuz etkilerinin en çabuk ve açık şekilde görüldüğü birim, ailedir. Bilindiği gibi, içinde yaşadığımız yüzyıl çok hızlı değişimlere sahne olmaktadır. Bu değişimler, evrensel boyutlarıyla pek çok sosyal problemleri de beraberinde getirmektedir. Sosyal değişimler, kontrol altına alınabildiği ve iyi yönlendirmeler yapılabildiği ölçüde olumsuz etkilerinden arındırılarak sağlıklı gelişmelere dönüşebilir. Nitekim yüzyılın bu çalkantılı döneminde aileler de, birlik ve beraberliğini koruyabilmek ve sahip olduğu kaynakları en iyi şekilde kullanmak için, ihtiyaçlarını büyük bir dikkâtle belirlemeye ve rasyonel seçimler yapmaya çaba sarf ediyor. Sosyal kurumların en temel ve evrensel birimi aileye destek ve yardım amacıyla, pek çok Batılı ülke de, aile politikalarını belirleyici, düzenleyici kurum ve kuruluşlar oluşturuyorlar. Meselâ gerek Almanya'da gerekse Fransa'da bu kurum ve kuruluşların tarihi İkinci Dünya Savaşı yıllarına kadar uzanır.

Ülkemizde de, sanayileşmenin tabii sonucu olarak ortaya çıkan şehirleşme ve köyden şehire göç olayı, ailelerin geleneksel yapılarını büyük ölçüde etkiliyor. Bu olgu, şehir hayatına uyum sağlama çabalarının yanısıra; ekonomik ve sosyal pek çok etkenle birlikte ailelerin dayanışma mekanizmalarını yeni baştan uyarmakta, örf ve gelenekler gibi tarihi formların çağdaş şartlar içinde yeni kalıplarını üretmektedir.

Günümüzde, ailenin toplumsal ve teknolojik çevresi çok karmaşık bir hâle gelmiş, ekonomik ve kültürel sorunları artmıştır. Bu sorunların çokluğu, bunların devamlı çözümünü ve faaliyetlerin planlamasını gerektirmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle, 1990 yılı başlarında kurulan Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, ailelere yönelik çeşitli bilimsel araştırma projelerini başlatmış bulunmaktadırdır. Ayrıca, basılı ve görsel yayınlarla da aileye ilişkin sosyal gereklerimizi tesbite, yönetimler ve toplum katında yönetici ve uygulayıcı konumda bulunanlara kaynak teşkil edecek teklif ve tedbirlerin geliştirilmesine gayret göstermektedir.

Bu tür çalışmaların ve yayınların, toplum hayatımızın geçirdiği değişimleri yakından takip eden bütün çevrelere ışık tutacağı kanaatimi, burada özellikle belirtmekten mutluluk duyuyorum.

E. Cenap GLPINAR
Devlet Bakanı

Önsöz

Paneller, sempozyumlar, oturumlar; düşüncelerin, görüşlerin açık ve seçik olarak tartışıldığı demokratik ortamlardır. Farklı görüş ve düşüncede de olsa, insanların yüzyüze tartışmalarının hem tartışılan konuya açıklık getirilmesi, hem de konu hakkında herkesin kabul edebileceği ortak noktaların bulunması bakımından pek çok yararları vardır. Görüş ve düşüncelerinin birbirlerine yüzde yüz zıt olduğunu sananlar bile, bu tür toplantılar sonunda diğer konuşmacılarla aralarında pek de büyük zıtlıklar bulunmadığını çoğu kere görebilmektedirler.

Bilindiği gibi Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, "Aile Haftası" münasebetiyle bir dizi panel, sempozyum ve açık oturumlar tertip etti. Bu toplantılara üniversitelerimizden, özel ve resmî kurum ve kuruluşlardan aile konusunda uzmanlar, bilim adamları katıldılar. Ülkemizde her geçen gün, kamuoyunun ortak gündemi olmaya doğru giden aile konusu bu toplantılarda çeşitli açılardan tartışılmaya çalışıldı. Türk toplumu olarak son yıllarda giderek daha derinden yaşadığımız iç göç ve sosyal değişme olgusu, aile konusunun önümüzdeki zamanlarda bizi daha ciddi biçimlerde meşgul edeceği anlamına gelmelidir. Dolayısıyla konuyla alâkalı çevrelerin problem alana ilişkin görüşlerin olgunlaştırılması ve gerçekçi, realize edilebilir tekliflere yükseltilmesi gerekmektedir. Aile Araştırma Kurumu bu yolda ciddi bir gayret içerisinde bulunmaktadır.

Bu toplantılarda; "Hukuki Esaslar ve Kısmî Çalışma", "Aile Eğitimi", "Göçmen Aileler", "Evlilik ve Genç İnsan", "Ailenin Güçlendirilmesinde Aile Bireylerinin Görevleri" gibi konular tartışılarak önemli sonuçlara ulaşılmaya çalışıldı.

Bu tartışmaları kitapçıklar halinde yayınlayarak, daha geniş çevrelerin ilgi ve dikkatine sunmak ve bu alanda yeni yeni oluşmaya başlayan kamuoyuna katkıda bulunmak amacıyla, Kurumumuz önemli bir ihtiyaca cevap vermiş olmaktadır.

Dr. Necmettin TURINAY
Aile Araştırma Kurumu Başkanı

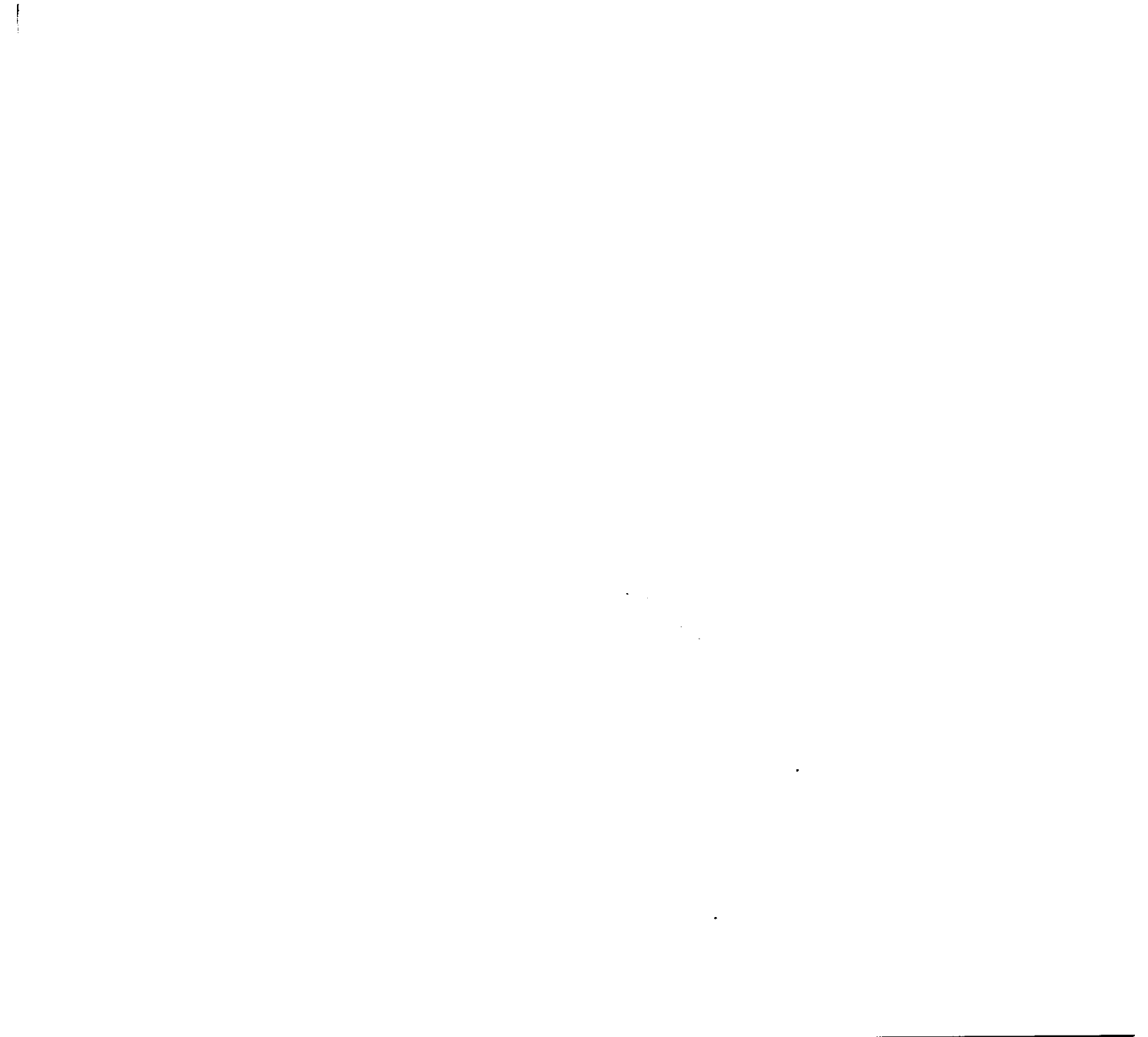
İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Dr.Necmettin TURİNAY	1
Cemil ÇİÇEK	5

KONUŞMACILAR

Prof.Dr. Hayati DOĞANAY	7
Vehbi DİNÇERLER.....	11
Prof.Dr. Ercüment KONUKMAN.....	20
Prof.Dr. Beylan TOĞROL	26
Mümin GENÇOĞLU	33

Dr. Necmettin TURINAY

*"Aile Araştırma Kurumu
aileye ilişkin toplumsal yapı
araştırmaları
gerçekleştirecektir."*

Göçmen Aileleri ve Göç Olayı

Sunucu : Aile haftası içinde yer alan Göçmen aileleri ve Göç Olayı paneline hoş geldiniz. Şimdi sunuş konuşmasını yapmak üzere Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanı Sayın Dr. Necmettin Turinay Beyi kürsüye davet ediyorum.

Dr. Necmettin TURINAY*

Sayın Bakanlarım, Sayın Basın Mensupları ve Saygıdeğer dinleyiciler; bugün Aile Haftası etkinliklerinin ilkini gerçekleştiriyoruz. Ülkemizde biliyorsunuz ki 5 Mayıs günü Türk toplumunca kabul edilen aileye has bir eğlence, bir araya gelme ve beraber olma günüdür. Böyle bir günün toplumumuzda derin kökleri bulunmaktadır. Ve Aile Haftası böyle önemli bir günle başlarken Anneler Günü gibi Türk annelerine saygının,

* Aile Araştırma Kurumu Başkanı

değerin yansıtılacağı Türk toplumunun şükran hislerinin kendilerine iletileceği anlamlı bir günle sona erecek. İşte bu iki gün içerisinde yer alan haftayı geçen sene ile birlikte bu sene ikinci olarak ve inşallah bundan sonraki yıllarda da devam edecek biçimde Aile Haftası olarak ilan etmiş bulunuyoruz.

Türkiye'de kamu kurumları arasında aileye yönelik hizmetler üreten değişik birimler mevcuttur. Çeşitli bakanlıklarımızda aileye ilişkin hizmetler üretiliyor. Fakat şunu özellikle hatırlatmak isteriz ki içinde aile adının bulunduğu bir kamu kurumu ilk defa gerçekleşmiş oldu. Bu da Başbakanlık Aile Araştırma Kurumudur. Kurumun adından da anlaşılacağı üzere aileye ilişkin toplumsal yapı araştırmaları gerçekleştirecektir. Ve bunun yanı sıra aileye yönelik yeni eğitim hizmetleri ve eğitim modelleri geliştirmek amacındadır. Gerek araştırmalarımızın gerekse eğitim modellerimizin önümüzdeki yaz aylarında ailelerimize yönelik uygulamalarına birlikte şahit olacağız. Bu hafta içerisinde gerçekleştirdiğimiz bugünkü faaliyet son derece anlamlıdır. Anadolu tarih boyunca olduğu gibi yakın yüzyıllarda da ve günümüzde de sürekli göçlerin sahne olduğu bir ülkedir. 19. yüzyıl Anadoluyu sürekli göçlerin mekanı haline getirmiştir. Birinci Cihan Harbinin sonucundan itibaren özellikle 1950'lere doğru 60'lardan sonra 70'lere doğru Balkanlar'dan göç eden Türk soylu ailelerin iskân edildiği ve kabul edildiği ülke de Türkiye olmuştur.

İmparatorluk coğrafyasının sınırlarıyla orantılı olarak bir eski dönemi hep beraber yaşadığımız toplumların, değişik etnik grupların gözleri ve ilkeleri, dikkatleri ülkemize yönelik bulunuyor. Ve son olarak da gene 19. yüzyıla kadar, 20. yüzyıla kadar beraber yaşadığımız Ortadoğu'nun yeni bir toplumu da Türkiye'ye gözünü çevirmiş ve bu aileler kitleler halinde, büyük toplumsal alkışlar halinde ülkemize yönelmiş ve ülkemizle sıkı bir diyalog içerisinde dirler.

Cemil ÇİÇEK

"Göç olaylarının en fazla etki ettiği bir sosyal kurum olarak aile üzerinde duruyoruz."

Cemil ÇİÇEK* (Oturum Başkanı):

Sayın Bakanlarım, değerli misafirler, değerli ilim adamları, değerli basın mensupları. Biraz evvel de ifade edildiği gibi Aile Haftası faaliyetleri çerçevesinde bugün gerek Türkiye'de gerekse dünyada önemli bir yer işgal eden, kamuoyunu meşgul eden, aktüalitesi devam eden, uzunca bir süre de hem aktüalitesi, Türkiye bakımından da sıkıntıları devam edecek olan bir önemli konuyu bu hafta çerçevesinde gündeme getirmek istedik. 'Göçmen Aileleri ve Göç Olayı' paneli.

Tabiatıyla Türk milleti bakımından göç, göçmen tabirleri yeni tabirler değildir. Biz Orta Asya'dan Anadolu'ya göç etmişiz. Göç nedir, bunun sıkıntıları nedir, beraberinde getirdiği problemler nedir bunu uzun yıllar millet olarak yaşamışız. Ondan sonra Anadoluyu ebedi Türk Yurdu olarak tuttuktan, bu coğrafyayı vatan haline getirdikten sonra da dili, dini, ırkı ne olursa olsun zulme maruz kalan yahudisi, hristiyanı, kim olursa olsun uzunca bir süre Türk milletinin asaletine, Türk milletinin adaletine, sığınan herkese kapımızı açmışız, halen bu problemlerle de içiçe yaşıyoruz. Açıkça ifade etmek isterim ki bu anlamda sicili temiz bir başka millet olduğunu da sanmıyorum. Belki de çektiğimiz sıkıntılar da oralardan kaynaklanıyor. Hakikaten insan haklarının, hak ve hürriyetlerin dünyada savunuculuğunu yapan çok olmuştur. Belgelere imza atanlar çok olmuştur. Ama bunu bir hayat tarzı olarak kabul edip, orada yazılanları bütün insanlığa ayırım yapmadan kucağını açan, bağırını açan, ekmeğini, çorbasını paylaşan dünyada bir başka millet de yoktur. İşte bugünlerde de yine böyle olaylarla karşı karşıyayız. Yine açılış konuşmasında da ifade edildiği gibi iki yıl evvel Türk ve Müslüman olmaktan başka hiçbir kusuru olmayan, öylesine faziletleri ve üstünlükleri olan insanlar 350 bine yakın insanımız Bulgaristan'dan asgari yaşama şartları, asgari

* Aile ile ilgili Devlet Bakanı

hakları tanınmadığı için Türkiye'ye göç etmek mecburiyetinde kalmıştır. İki yıl bunlara Devlet olarak, hükümet olarak uğraştık. Ne başlangıcında, ne sonucunda ne de bugünkü boyuta gelmesinde Türk milleti, Türk Devleti olarak hiçbir sorumluluğumuz olmadığı halde şimdi de 2 Ağustos'tan bu tarafa Türkiye yine bir başka göç dalgası ile karşı karşıyadır. Biraz sonra Sayın Bakanlarımız meseleye daha vukufle eğilecekler, bilgi vermeye çalışacaklardır. Şüphesiz bu göç olaylarının en fazla etki ettiği bir sosyal kurum olarak aile üzerinde duruyoruz. Çünkü bunların bir kısmının parçalanmış olduğu muhakkaktır. Özellikle Bulgaristan'dan göç hadisesinde biz bunları hep beraber yaşadık, aileler parçalandı, bölündü, geçmişte de böyle bölünüyordu, bu insanlar halen toplumumuzda buruk olarak, içleri yanık olarak hayatlarını sürdürmeye devam ediyorlar. İstedik ki bu Aile Haftası münasebetiyle cemiyetimiz bakımından hayati ehemmiyeti olan aktüalitesi olan bu konu üzerinde kamuoyuna bilgi vermek, bilgilendirmek ve onun aile müessesesi üzerindeki tesirlerini konuşmak üzere hem Hükümetimizde görevli iki Sayın Bakanı, hem de ilim adamlarımızı bu toplantıya davet ettik, teşriflerinden dolayı kendilerine çok teşekkür ediyorum. Şimdi oturumu başlatmak üzere Sayın Devlet Bakanımız Vehbi Dinçerler, Sayın Devlet Bakanımız Ercüment Konukman, Sayın Prof. Dr. Beylan Toğrol, Sayın Prof. Hayati Doğanay ve Balkan Göçmenleri ve Mülteciler Federasyonu Başkanı Sayın Mümin Gencoğlu'nu davet ediyorum.

Her türlü savaşların ve siyasi kargaşaların yerinden oynattığı toplumlar yüzlerini ülkemize doğru çeviriyorlar. Türk toplumu ve Devleti kendisine yönelen her dikkate, her eğilime kucağını açmak gibi tarihi bir gelenek ve sorumluluk şuuru içerisinde. Ülkemizde bu alandaki araştırmaları Kurumumuz gerçekleştirecek. Fakat şu anda aramızda bu konuyla ilgili iki Devlet Bakanımız bulunuyorlar. Birincisi Sayın Ercüment Konukman, geçen sene Bulgaristan'dan ülkemize yönelik göçler üzerinde çok büyük sorumluluk üstlendi ve başarıyla sonuçlandırdılar. Ve bu sene Irak'dan ülkemize yönelik göçler üzerinde de Sayın Devlet Bakanımız Vehbi Dinçerler Bey sorumluluk aldılar ve büyük bir hizmet gerçekleştirmiş bulunuyorlar. İşte bu büyük tecrübeyi biz toplum olarak kamuoyumuza yansıtmak ve bu konuda araştırmalarımızı detaylandırmak arzusundayız. Onların bu değerli tecrübeleri bu toplantımızda yansıtılmış olacak.

Tabii göç olayı yeni bir olay olmadığı için bu konuda iki araştırmacımızı daha var aramızda. Beğlan Toğrol, ve Hayati Doğanay Bey. Birisi coğrafyacı birisi sosyal bilimci olarak, sosyal psikolog olarak bu konu üzerinde derinlemesine araştırmaları var. Bu, ülkemiz için, Türk toplumu için ve Türk aileleri için yeni bir dönemin, yeni bir devrin, beraber yaşama tecrübesinin sonuçlarını burada hep birlikte dinleme ve izleme fırsatı bulacağız. Aile Haftası hepinize kutlu olsun. Toplantımıza katılan sayın Devlet Bakanlarımıza ve sayın Bilim Adamlarımıza şimdiden teşekkür ediyorum.

Sunucu :

Sayın Necmettin Turinay Beye teşekkür ediyoruz. Birkaç telgraf var, onları okumak istiyorum. Devlet Bakanımız Sayın Mustafa Taşar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Togay Gemalmaz, Turizm Bakanımız Sayın İlhan Aküzüm, TESS Genel Başkanı Sayın Cemal Tercan'ın kutlama telgrafları var. Kendilerine teşekkür ediyoruz.

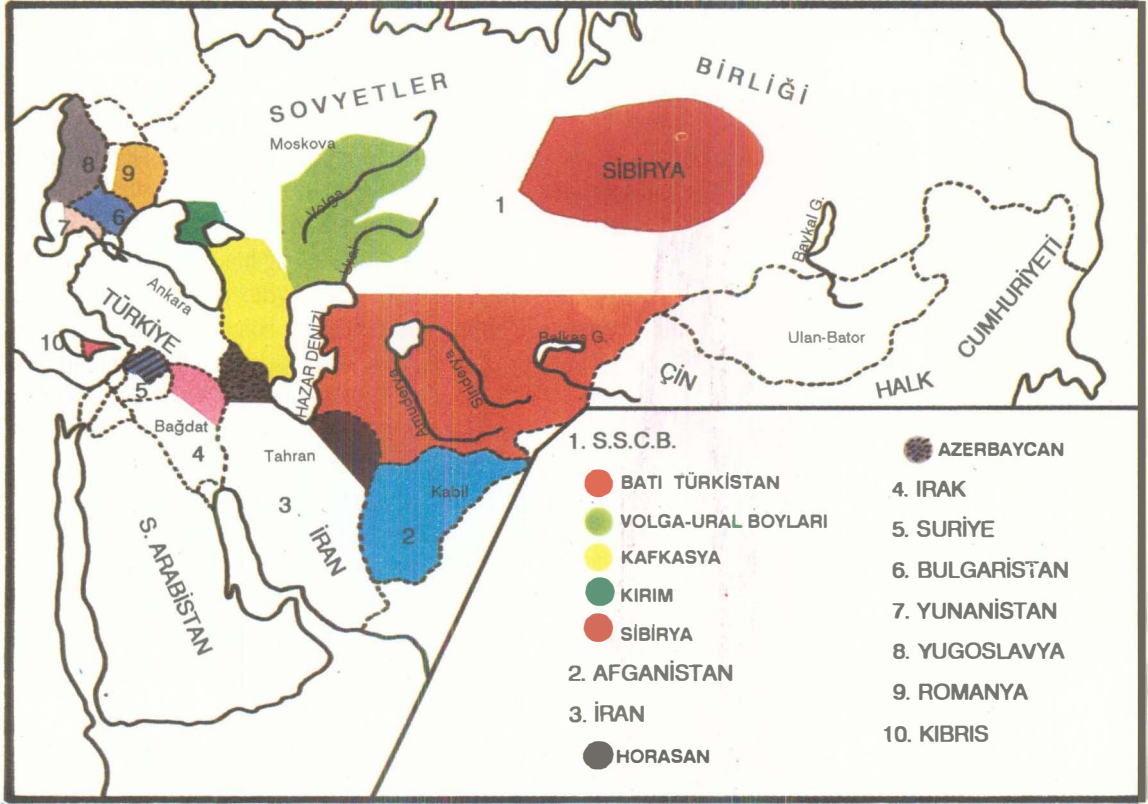
Şimdi sizlere iki konuda bilgi vermek istiyorum. Bu panelimizin ardından Saat 16'da yine bu salonda Bulgaristan'dan Göç Multivizyon Gösteri'miz var. Onu izleyebilirsiniz. Ayrıca Saat 18'de Türk Tanıtma Vakfı Sergi Salonu'nda açılacak olan Fotoğraflarla Aile Sergisi'ni görebilir, izleyebilirsiniz. Fotoğraflarla Aile yarışmasında dereceye giren sanatçıların ödül töreni de bu sergide yapılacaktır.

Şimdi oturumu başlatmak üzere Devlet Bakanımız Sayın Cemil Çiçek Beyi davet ediyorum.

Prof. Dr. Hayati DOĞANAY* Sayın Bakanlarım, sayın bilim adamları, sayın dinleyiciler, sayın basın mensupları, yurt dışından, Anadolu dışından ülkemize yönelen ve 18. yüzyıl sonlarından bu tarafa devam etmekte olan göç hareketinin potansiyel kaynaklarını izin vererseniz kısaca arz edeyim. Bu karşınızdaki görebildiğiniz slayt harita bunu açıklamaktadır. Bugüne kadar milli sınırlarımız dışında 50 milyon kadarı SSCB Türk ülkelerinde olmak üzere tahminen 75 milyon kadar bir Türk nüfus vardır. Bu nüfusun Anadolu T.C. sınırlarımız dışındaki dağılımı yoğun bir şekilde Balkan ülkelerinde ve Sovyetler Birliği ülkelerindedir. Ayrıca güney komşularımızda da bir miktar yoğun yerleşme bölgeleri vardır. Dağılım bölgeleri böylece 1 numaralı slayt haritada belirtilmiş oluyor. Yani kısacası burda şu andaki T.C. sınırlarımız içindeki nüfustan daha fazla bir Türk nüfus milli sınırlarımız dışındadır. Bu da haliyle oradaki yönetimin tutumuna göre, değişmekle birlikte, Anadoluya yönelik Türk göçünü besleyen potansiyel kaynaklardır. Bundan sonra bu göç hareketinin olmayacağına hiç kimse garanti veremez. Bu kadar Türk nüfus milli sınırlarımız dışında oldukça. Şimdi bunu böyle belirttikten sonra bugüne kadar Yani 1771'den 1989 yılına kadar Anadoluya olan göçler yani 210 yıl içerisinde olan göçlerin kısaca dökümünü vereyim. Bu yaklaşık olarak 10 milyon dolayındadır. Bu nüfusun yaklaşık olarak, 1923 Cumhuriyetin ilanına kadar 7,8 milyonu Anadoluya göçmüştür. Cumhuriyet devri içerisinde ise yaklaşık olarak 2,2 milyon kadarı da 1989 yılı itibarıyla Anadoluya göçmüştür. O dökümü de 2. slayttan toplu olarak görelim.

Şimdi bu slaytta bize, karşısında da hangi bölgeden geldiği de belirtilmektedir. Dikkat edilirse hep baskı, zulüm, savaş ve savaş yılları içerisinde orduların önünde, hareket alanı önünden kaçan Türk nüfustur bu. Bunun tabii hepsi ülkemize ulaşmış değildir, tarihi verilere göre. Ancak canını kurtarabilenler ülkemize ulaşmıştır. Yolda sefalet, salgın hastalık ve bizzat kılıçtan geçirme suretiyle büyük bir kayıp olmuştur. Bu döküm onu veriyor.

* A. Üniv.Ed.Fak.Öğr.Üyesi

Slayt 1 : Türkiye dışındaki Türk Dünyası

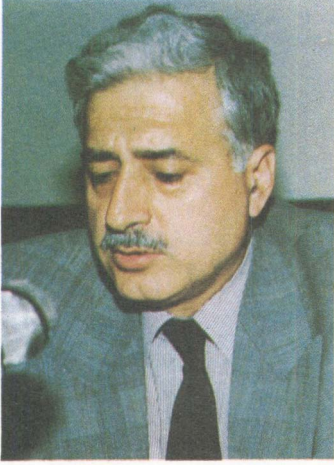
1923 yılına kadar tarihi verilere dayanarak 7 milyon 850 bin nüfusun başta İstanbul merkez olmak üzere Anadolu'ya göçtüğünü ve ülkemiz içinde yerleştiğini görüyoruz.

ÜLKE-BÖLGE	GÖÇ NEDENİ	GÖÇÜLEN DEVRE	GÖÇEN NÜFUS
		1923 - 1960	370 000
		1989	320 000
ROMANYA	Artan Bulgar baskısı	1826	200 000
	1806 - 1812 Rus saldırısı	1878 - 1880	90 000
	1877 - 1878 Rus saldırısı	1933 - 1952	200 000
	1930 sonrası baskıları	1812 - 1826	30 000
YUGOSLAVYA	1806 - 1812 Rus kışkırtması	1826 - 1830	150 000
	1826 Sırp baskısı	1867 - 1870	150 000
	1867 Sırp baskısı	1908 - 1923	300 000
	Devamlı baskılar	1923 - 1930	350 000
	Devamlı baskılar	1946 - 1961	160 000
	Devamlı baskılar	1962 - 1970	50 000
	Asimilasyon uygulaması	1878 - 1880	15 000
KIBRIS	1878 İngiliz egemenliği		
	1923 Lozan Barışı İngiliz		
	Egemenliğini tanıdı	1923 - 1950	60 000
D. TÜRKİSTAN	1876 Çin İşgali ve İşgal		
	boyunca baskılar	1917 - 1940	20 000
		1959 - 1953	7 000
		1960 - 1980	1 000
AFGANİSTAN	1979 Rus işgali	1982	4 350
TOPLAM		1771 - 1989	7 850 000

Slayt 2 : Yakın tarihimizde Anadolu'ya Türk nüfus göçleri

Biraz önce arzettiğim gibi bu nüfusun 7.800.000 kadarı Cumhuriyet devri öncesinde 2,2 milyondan biraz fazlası da 1923-1988 yılları arasında ülkemize gelmiştir. Şimdi ben burada bir konuyu sayın basın mensuplarının dikkatine sunacağım. Gelen Türk nüfusun hep Türk ekonomisine yük getirdiği şeklinde biliriz. Ve gerçekten de sadece Cumhuriyet devri içerisinde gelen Türk nüfusun milli bütçeye ağır bir yük getirdiği bilinmektedir. Mesela 450 bin aileye konut yaptırılmak durumunda kalmışız. Cumhuriyet devri içerisinde bütün hükümetler, bütün görevliler 500 bin kadarına iş bulma zorunluluğu doğmuştur. Ama bu göçmen nüfusun Türk ekonomisine katkıları da vardır. Hemen iki cümle ile bunları da özetleyeyim. Mesela bugün Ege Bölgesinde kaliteli bir tütün tarımı varsa ve Türk dış ticaretinde uzun yıllardan beri bu bölgenin tütününü şark tipi tütün diye alıcı buluyorsa bunu Batı Trakya ve Makedonya'dan gelen göçmen Türk nüfusu içindeki bu işi, beceri kazanmış aileler ekonomimize kazandırmıştır. İkinci bir husus, mesela bugün en kaliteli zeytin bahçelerimiz Ege bölgesindedir. Fakat Ege adalarından bu bölgeye Cumhuriyetin ilk yıllarında biraz daha önce ve Cumhuriyet yılları içinde göçüp yerleşen Türk yetiştiriciler dikkate alınmazsa bu verimli tarım faaliyetinin de nedeni açıklanamaz. Yine aynı şekilde Anadolu'da Cumhuriyet devrinde bir ayçiçeği tarımı başlatılmıştır. Balkanlar, Trakya kesiminde ve Güney Marmara bölümünde. Şu anda da ülkemizin nebatî yağ ihtiyacının yaklaşık % 70'i bu kaynaktan sağlanmaktadır. Hatırlanacağı üzere yine bu tarımı Bulgaristan'dan özellikle göçen Türk aileleri Anadolu'ya sokmuş ve giderek Anadolu'nun her tarafına bu tarım yayılmış vaziyettedir.

Yine hatırlanacağı üzere Anadolu'nun tarihi tarım faaliyetleri arasındadır, gül tarımı. Ama sonradan unutulmuştur. Ve Cumhuriyetin ilk yıllarında biraz daha önce Anadolu'ya göçen, Bulgaristan'dan gelen Türk nüfus bu tarım da bize şimdi şu andaki verimli haliyle armağan etmiştir. Saygılarımla efendim.

Vehbi DİNÇERLER

"Bulgar göçünde sosyal ve siyasal, Irak göçünde ise askeri unsur vardır."

Vehbi DİNÇERLER* : Sayın Bakanlar, sayın misafirler. Hepinizi saygı ile selamlıyoruz. Ve bu fırsatı verdiği için Sayın Cemil Çiçek'e huzurunuzda teşekkür etmek isterim. Gerçekten bugüne kadar yaptıkları hayırlı çalışmalara bir yenisini daha ilave etmiştir. Gerek Aile Araştırma Kurumunu ve gerekse kendisini İnşallah bu hayırlı işlerin içerisinde görmeye devam edeceğiz. Samimi teşekkürlerimi arz etmek istiyorum. Efendim, iki olay anlatıldı. Birisi son göç olayı, Bulgaristan'dan yapılan göç, ikincisi de bu işin geneli. Göç niye olur? Baskı, zulüm, savaş, tehcir, düzen, siyasi manevra ve ulusların veya milletlerin ikili veya çoklu münasebetlerindeki gelişmelere göre güçlü olan taraf veya tarafların güçsüz olanlara gerek devletlere, gerekse gruplara tahakküm etme duygularının tezahürü olarak tecelli ediyor. İşte son yaşadığımız Irak'tan gelenlerin hali bunlardan bir tanesidir. Onları tekrarlamak istemiyorum. Tabii her göç olayının da uzunluğu var, kısası var. Tarihte aylar ve yıllar süreni var. Göç yolunda doğup, ölenler var.

Tarihte hayatını, ömrünü göçle geçiren insanlar olmuştur geçmişte, bir prosestir. Fakat teknolojik gelişmeler, zaman bu süreyi kısaltabiliyor. Ama problemleri ortadan kaldırmıyor. Daha da tersine bazı problemlerde yoğunlaşıyor. Çok kitle halinde göçler olabiliyor. Ve bu kitlesel göçlerin içerisinde büyük ölçüde adeta bir katliam niteliği alan kayıplar oluyor. Büyük hastalıklar vesilesiyle ortaya çıkabiliyor. Dolayısıyla böyle bir olayda ailenin veya insanın veya milletlerin veya toplumların etkilenmemesi mümkün değil. En kötü şekilde, en acı şekilde insanlar bunu yaşıyor. Onlara çok fazla değinmeyeceğim. Zaten TV'de de görüyorsunuz, gazetelerde okuyorsunuz. Gerçekten bu son yaşanan olay bir trajedidir. Bir katliamdır. Başka bir şey değil, bu şekilde telaffuz etmek lazım.

* Irak göçmenleriyle ilgili Devlet Bakanı.

Göçmen Aileleri ve Göç Olayı Paneline katılan Panelistler Soldan Sağa; Hayati Doğanay, Beğlan Toğral, Ercüment Konukman, Cemil Çiçek, Vehbi Dinçerler, Mümin Gençoğlu

Ben müsaade ederseniz işi kısaltmak bakımından son Bulgaristan göçüyle bugün Irak'tan gelenlerin kendi hudutlarımızda, hududun biraz ilerisinde biraz bu tarafında biraz o tarafında, biraz ortasında çektikleri sıkıntılar veya olayın özelliğiyle ilgili bazı kıyaslamalar yapmak istiyorum. Bu kıyaslamaları yaparken oradaki fertlerin, ailelerin, çocukların, büyüklerin, yaşlıların, hastaların, okumuşların, okumamışların, bilenlerin; bilmeyenlerin neler çektiğini çok daha iyi göreceksiniz, bir de bu meselenin bi-

zim toplumumuza, dünyaya getirdiği konuları biraz daha düşünme imkanı size vermeye gayret edeceğim.

Evvela şu suali sormak lazım: Bulgaristan'dan en son gelenler bir de 1771'den itibaren gelenler var. Onların genel statüsüyle son 2,5 yıl içerisinde özellikle güney sınırlarımıza gelen insanların statüsü arasında başlangıçta ne fark var? Ona iyi bakmak lazım. Ve statü meselesini çok iyi değerlendirmek lazım. En son olayı biraz evvel resimleriyle gördünüz. Hatırlarsanız kapılardan giriliyor diye bahsedildi. Hesaplı, kitaplı ama zulüm altında baskı altında fakat kapılardan giriliyordu. Trenle geliyor, otobüsle geliyor, yaya geliyor, çok nadir. Fakat bu olay öyle değildir. Bugün güneydoğu

sınırında yaşanan olaylarda insanlar kapılardan girmiyor. Dağlardan giriyor. Bunun etkilerini anlatmamız lazım. Bunu sadece misal veriyorum. Öyleyse bu insanların statüsü nedir? Müracaat etmiş değiller. Bir yazılı belgeleri yok. Yazılı belgeye de gerek yok. Kapıdan da giriyor değiller. Öyleyse bunlar esasında şu haliyle göçmen de değiller. Dünyadaki hiçbir terminolojiye şu anda Irak hudutlarımızda ve İran hudutlarında bulunan insanların durumu sığmıyor. O kadar sığmıyor ki geçenlerde Alman Parlamentosu bir karar aldı. Ne Alman yasaları ve Avrupa'daki diğer ülkelerin yasaları ne bizim yasalarımız bu tür insan selinin karşılanmasına, bakımına, gözden geçirilmesine hazır değil, müsait değil: boşluk var. Hatta bir Alman yetkisinin ifadesi şudur: Geçmişte biraz buna benzer bir olayla karşılaştılar. Ama gelecekte milyonlarca insan Doğu Avrupa'dan veya Almanya'nın daha Doğularından birden bire Almanya'ya gelebileceğinin endişesi içerisinde. Bundan dolayı da milli hukuklarda, iç hukuklarda, yeni bir nizamın getirilmesini. İki dünyada bu tip oluşumlar için hukuk geliştirilmesi ni istiyorlar ve dünyaya ilan ettiler, karar aldılar. Özellikle burda bulunan bütün dinleyicilere ve bilim adamlarına ben de bu vesile ile sesleniyorum: İç hukukumuzda düzenleme yapmamız lazım. Tatbikatta, tatbikatla ilgili yönetmelik vs. konular dahil iç düzenlemelerimizi muhakkak ayarlamamız lazım. Beklenmedik olaylar olabilir. Bir de dünyada bir dünya hukukunun gelişmesi için gayret etmemiz lazım. Bunu da böylece söyleyeyim. Bunu söylemenin sebebi ne oldu? Statüleri belli değil. İşte en büyük ispatı da dünyanın bir hukuki arayış içinde olmasıdır. Şimdi bakınız bir iki karşılaştırma yapayım. Bulgar göçüyle bu göç arasında bir iki karşılaştırma yapayım. Bulgar göçüyle bu göç arasındaki sayı aşağı yukarı 300 bin kişi geldi, bir kısmı geri gitti. Irak'tan evinden oynayanların sayısı 2,5 milyon. Türkiye hudutlarına gelip sıfır noktasında yerleşenler 700 bin, 1 milyon da İran'da var. Aşağı yukarı 2,5 milyonun geri kalanı da Irak topraklarında evlerinde, yurtlarından, tarlalarından, dükkanlarından atılmış durumdadır. Ama Irak topraklarında 2,5 milyonluk büyük bir grubu

kapsıyor. Birisi büyük, birisi küçük. Devam ediyorum. Etnik bazda Bulgaristan'dan gelenlerin yapısına bakarsanız bir büyük sorumluluk var. Halbuki burada ben şahsen-çoğuyula konuştum, hem de rakamlara dayalı olarak söylüyorum. Bu gelen insanların içerisinde Kürt var, Türk var, Türkmen var, Arap var, Keldani var, Süryani var. Ayrıca daha da bilmediğimiz çok çeşitli tarihin derinliklerinden gelen ırklardan her çeşit insan var. Yani dikkat ederseniz herkesin evinden, yerinden kovulması olayı belirli bir etnik gruba münhasır değil. O coğrafi bölgede kim varsa hepsini evinden almışlar. Arada demek ki bir fark da bu. Din açısından Bulgaristan'dan gelenlerin çoğu % 99'u sanıyorum müslümandılar. Oradan gelenlerin önemli bir kısmı ki tahmin ediyorum Hristiyan dinin hemen hemen her mezhebi var. Ortodoks var, katolik var, her çeşit var. Müslümanlığın özellikle sünni olan kesimi çok fazla. ama aralarında bir miktar şii de var. Yani dikkat ederseniz hem çok büyük dinler hem de dinlerin mezheplerini temsil eden insanlar da var. Bulgar göçünün temel sebebinde askeri unsur yok denecek kadar azdır. Askeri itme de yoktur. Sosyal, siyasi baskı vardır. Halbuki Irak göçünde, göç diyebilirsek şayet askeri unsur vardır. Tamamen askeri amaçlarla bir ülkenin insanlarını, kendi insanlarını, kendi soyundan kendi dininden olan insanları yerlerinden edip atma olayı vardır. Bulgar meselesinde bizi ilgilendiren tarafıyla mesele ikili münasebetlerle çözülmüştür veya bağlanmıştır. İkili bir mesele. Halbuki bu mesele çok uluslu bir meseledir. Yalnız bizi değil bütün Ortadoğu ülkesini ilgilendiriyor. Ayrıca muhatap olarak da bölge dışı ülkeleri ilgilendiriyor. Boyutu çok farklı. Bulgar meselesinde komşuluk münasebeti ilkesinde bir gelişme yoktur. Halbuki Irak meselesinde biraz evvel de değindiğim gibi Ortadoğu olayının dışında bölge dışındaki ülkelerin, siyasi güçlerin alakaları menfaatleri ve kavgaları vardır. Ve bu kavgalar bu göçün içine de yansımıştır. Çünkü konuşuyoruz ve muhatap oluyoruz. Bulgar göçünün gerisinde temel bir siyasi hedef yoktur. Sadece öz vatanlarına dönmek, huzur bulmak, emniyet içinde yaşamak gibi bir düşünceleri vardır. Kurtuluş vardır. Ve o kurtu-

luşun yeri de Anadoludur. Türkiye Cumhuriyetidir. Türk vatanıdır. Halbuki bu hareketin 2,5 milyon insanın göçünde Arap, Türk, Kürt her neyse bunun temelinde bir büyük grubun bir müstakil devlet kurma gibi tarihi hayali vardır. Yani istikameti farklıdır.

Bunları niye anlatıyorsunuz diye sorarsanız hemen söyleyeyim: Olaya gösterilmesi gereken ilgi gerek Türkiye'nin gerekse dünyanın göstereceği ilginin şekli amacı muhakkak haklı özellikler taşıyacaktır ve bunun için bunları anlatıyorum. Bulgar hadisesinde de dünya iyi kötü yardım etti, edemedi ayrı mesele. Fakat en azından biz talep ettik. Yardımın niteliğinde askeri unsur yoktur. Dikkat edin yardımın niteliğinde de askeri unsur yoktur. Yeni kızılhaçlar ve cemiyetler, dernekler vakıflar vs. yardım ettiler. Ama bu olayda gerek İran ve Irak için ve hatta orda bulunan insanlar için yapılan yardımların götürülüşünde askeri amaçlar ve askeri araçlar var. Askeri imkanlar var. Nedir bu olay. Nisan'ın 7-8'inden sonraki günlerde Koalisyon Kuvvetleri başta ABD olmak üzere bir koruma hareketi başlattılar. (Veya Huzur Harekatı diye geçiyor.)

ve karar idi. Ve koalisyon kuvvetlerinin liderliğini yapan ABD kendi ana politikasına aykırı olarak Irak'ın iç işlerine karışmayacağı derken Irak'ın iç işlerine karşı bir tutum içerisine girdi ve bu insanları koruyacağı dedi. Bu kararı verdikten sonra bakınız ne oldu : Bütün o hududa yerleşen insanların (Biraz katı söyleyeceğim) kiblesi o zaman Ankara'ya doğru idi. Ankara'dan medet istiyorlar. Türkiye'ye yerleşmek istiyorlar, hatta Türkiye'nin iç taraflarına, şehirlere, köylere oturmak isteyen insanlar, o karardan sonra kiblelerini adeta değiştirdiler. Ve geri kendi evlerine. Demek ki siyasi müdahale ve askeri müdahaleyle koruma noktası bakınız göçün yönünü değiştirdi.

ve bizim için büyük bir yükün kalkması diye de bunu söyleyebiliriz. Bulgar göçünün

"ABD kendi ana politikasına aykırı olarak Irak iç işlerine karşı bir tutum içine girdi."

iç dünyamıza, Türkiye'nin içine, sosyal meselelerimize ve iç siyasetimize etkisi şüphesiz müsbet-menfi tarafını söylemeyeceğim ama bir özelliğini söyleyeceğim: Birleştirici olmasıydı. İstanbul'da Sayın Konukman'ın gayretleriyle miting düzenlendi. O mitingde her kesimden insanlar çıktılar. Bir birleştirici unsur olarak ortaya çıktılar. Halbuki Irak meselesi bütün yönleriyle birleştirici değil, adeta dağıtıcı bir rol oynama istidadında. İnşallah o istidat tahakkuk etmeyecek o ayrı mesele ama karakteri, vasfı, yapısı itibariyle birleştirici niteliği çok kuvvetli olmayan bir olay. İç politika bakımından da. Hatta öyle enteresan olaylarla biz karşılaştık ki o civarda yaşayan köylüler, şehirliler "bunlar bizim soydaşlarımızdır, kardeşlerimizdir, akrabalarımızdır neden Türkiye'de daha iyi yerlere götürmüyoruz, bunları neden biz dağlarda tutuyoruz" gibi bir takım iddialarla ortaya çıktılar. Resmi makamlara yazılı, sözlü müracaatlarda bulundular. Ve hatta gösteri yaptılar. Halbuki bugün çok enteresandır bugün bu tavrın muhafaza edildiğine tanık olamıyoruz. Aileyle çok fazla ilgisi yok gibi gözüküyor ama dolaylı olarak her konu ailenin hayatıyla ilgili. Bir olay hatırlatacağım. Eskiden Yeşilova bölgesindeki, biz orda 10 gün içerisinde bir gün ancak hava müsaade etti. Orda 10-12 bin insan vardı. Yarısı Türkmen diğer yarısı aynı yerden gelen Arap, Kürttü. 30-35 yaşlarında bir hanımefendi geldi. Çok da güzel Türkçe konuşuyor. Dedi ki, "kız çocuğum var. Günlerdir burdayız. Biz ne olacağız." Peki eşiniz nerde? "Eşimi idam ettiler" dedi. "Eşim Irak ordusunda pilottu". Çok güzel Türkçe konuştuğu için idam etmişler. O kadın o acılı halini ancak böyle ifade ediyor. Ve işin enteresan tarafı da dayısı Türk ordusundan emekli olmuş bir Korgeneral. Peki aileniz nerde?" Anam nerde bilmiyorum, babam nerde bilmiyorum diyor. Kardeşlerim nerde bilmiyorum. Onlar da benim nerde olduğumu bilmiyorlar eminim" diyor. Ve dediği de doğrudur. Şimde tabii bir taraftan bu, bir taraftan tabii insanları her türlü yaşama şartının negatif olduğu bir yerde ne kadar tutabilirsiniz ve tutmaya ne kadar hakkınız var? Eninde sonunda dindaşımızdır, komşumuzdur, ve en azından herşeyi bırakalım insandır bunlar. Ben size söy-

leyeyim: Benim de orda bulunduğum bir dönemde tam 30 saat bir saniye dinmeden sağnak halinde yağmur yağdı. O bölgede en azından 125 bin kişi vardı. Bu insanlar aç, ancak verdiğimiz ekme ve unla idare ediyorlar. Çıplak; çünkü evlerinde üstlerinde ne varsa onunla çıkmışlar. Ve barnaksız. İlk temin edebileceğimiz şeylerden birisi plastik sera örtülerinden bol miktarda getirip kesip kesip dağıtmak oldu. Onu bile ancak 3-4 gün içinde yetiştirebildik. Şemdinli ile Yeşilova arasında 125 Km. yol var. Hala geçit vermiyor. Ancak katır sırtında ve helikopterlerle taşıma yapabiliyoruz. Şimdi bakınız bu şartlar altında, geri kalanını gazetelerden okuyorsunuz. İnsanoğlunu, insanlık nasıl orada tutar? Biz her zaman söylüyoruz her göçün, her yerinden oynayışın gerisinde insanların imtihanı vardır. İnsanoğlunun bir ahlaki imtihanı vardır. Ve bu imtihanı insanoğlu vermelidir. Türkiye'mizin her yerinden kamyonlarla eşya geliyor. İlk tahminlerimize göre sadece halkın gönderdiği malzemenin miktarı 4-5 gün evvelki rakamlara göre 800 milyar civarındaydı. Türkiye'nin her noktasında bu 700 bin insana giden malzeme. Evet, demek ki bu insanları bu şekilde tutmak mümkün değil. İnsanca muamele yapmak lazım. Ve bu insanların evlerine, dükkanlarına, fabrikalarına, tarlalarına dönmelerini temin etmek lazım.

Bu göçün dikkat ederseniz temel amacı mutlak surette kendi yuvalarını bırakıp bir başka yere iskan edilmek değil, geriye kendi evine dönmek üzere gelmektir. Bu da bizim politikalarımızı ve bakış açımızı kesinlikle değiştirecektir. Evet, bu Bulgar göçünün gerisinde en azından 50'de yaptığımız anlaşma var. Bulgarlarla yaptığımız göç anlaşması var. Ne 88'de ne bugün Türkiye ile Irak ve İran arasında bir hukuki metin yok.

Son olarak şunu arzedeğim: Bütün bu olaylar olup bitiyor göçün Türk ve dünya kamuoyuna yansması ve bu yansımının tabii insanlara tek tek etkisi son derece acıdır biz hemen hemen bütün Batı basınında çıkan şeyleri gözden geçiriyoruz. Hayretler

içinde kalıyorum. Dışarda fildişi kulelerde oturan bir sürü yazar çizer takımı yurtdışında, niyetleri ve kararlılıkları şüpheli olan özellikli gruplar da var. Sanki bütün bu işlerin suçlusuz bizmişiz gibi bizi suçluyorlar. Biz çok açık olarak şunu söyledik: Neden bu hadiseye sebep olanları suçlamıyorsunuz da bu hadiseyi tedavi etmek, insanların derdini azaltmak isteyen Türkiye'yi ve Türk insanını suçluyorsunuz? Bu soruyu burda da soruyorum. Siz cevabını verin. Şimdilik kesiyorum efendim. Teşekkür ederim.

Başkan - Teşekkür ederim sayın Bakan;

Ama görmeleri lazımdır ki Türkün Türkten başka dostu yok. Mazlumun Türkten başka dostu yoktur. Bu düşünce ve bu inançla şimdi sözü Sayın Devlet Bakanımız Erçüment Konukman'a bırakıyorum. Hakikaten Bulgaristan'dan vaki göç hadisesini baştan sona adeta hayatının bir parçası haline getirdi, gece gündüz demeden. O meselenin çözümü için gayret sarfetti. Zannediyorum ki anlatacağı çok şeyler olacaktır. Buyrun sayın bakan.

"Dışarda fildişi kulelerde oturan bir sürü yazar-çizer takımı yurtdışında, ve niyetleri ve kararlılıkları şüpheli olan özellikli gruplar var."

Ercüment KONUKMAN

"Göçmen soydaşlarımıza konut projesi hariç, şimdiye kadar 300 milyarın üzerinde katkıda bulunulmuştur."

Ercüment KONUKMAN* : Teşekkür ederim. Sayın Bakanlar, çok değerli dinleyiciler. Biraz evvel multivizyon gösterisinden de izlediğiniz gibi 1989 Mayıs sonunda başlayan ama Haziran 1'den itibaren de büyük kitleler halinde sınırlarımıza iltica etmeye başlayan Bulgar göçü üzerinden hemen hemen iki yıl gibi bir zaman geçti. Bu iki yıl içerisinde sayıları şu anda 360 bini bulan vizeli uygulamadan sonra da 46-48 binin Türkiye'ye geldiği soydaşlarımızın Türkiye'nin şu anda 51 ilinde ve bunların ilçelerinde hemen hemen sorunlarının çok büyük bir kısmı halledilmiş durumdadır. Tabii bu halledilmiş sorunların çözümünde başta Sayın Cumhurbaşkanımız ve hükümet başkanımız ve de basınımız ve aziz milletimiz bu meselenin çözümünde çok büyük katkılarda bulunmuşlardır. Bu meseleye Türk milletinin namusu gözüyle bakmışlardır. Ve de bağırarak öyle bir açmışlardır ki yaptıkları toplantılarda, mitinglerde ve de yardım kampanyalarında ellerindeki, avuçlarındaki ve de imkanlarının en son noktasına kadar bütün verebildiklerini vermişler ve şimdiye kadar hiçbir Türk Hükümetinin yapmadığı yapamadığı fevkalade büyük bir organizasyonu ve maddi katkıyı da son yıllarda mevcut hükümet yapmıştır.

Vereceğim rakamlar Türk bütçesine oldukça büyük bir meblağ tutan rakamlardır. Şimdiye kadar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu vasıtasıyla göçmen soydaşlarımıza son konut projesi hariç, aşağı yukarı 300 milyarın üzerinde bir katkıda bulunulmuştur. Buna mevcut sosyal yardım derneklerinin kendi imkanlarıyla yaptıkları katkılar hariçtir. Yine soydaşlarımızla bugüne kadar hiç görülmemiş olan bir göç anlaşması olmadığı halde Türk hükümetlerinin şimdiye kadar yapacakları ve yapmış oldukları imkanları azamisine ulaştırmak maksadıyla bir yıl müddetle aile bazında 300 bin liraya varan ama ayda 10-11 milyarı bulan bir yıl müddetle de aşağı yukarı 120 milyarın üzerinde kira yardımı yapılmıştır. Buna ilaveten çeşitli sosyal destekler sağlamak maksadıyla aileleri içerisinde rahat edebilmeleri ve aile bütçesine katkıda

bulunabilmeleri için çocuklarının okula rahat gidebilmeleri ve de ihtiyarların yaşlıların bir takım maddi imkanlarını karşılayabilmek için yine bu fondan aşağı yukarı 140 milyon üzerinde bir katkı sosyal yardımlaşma maksadıyla ilave edilmiştir. Bütün bu rakamlar Türk milletinin göç olayına nasıl bir sıcak yaklaşım içerisinde olduğunun ifadesidir. Tabii burada çeşitli mevzuat değişiklikleriyle, çeşitli yönetmelikler ve bildiriler neşrederek Türk hükümeti bu meselenin halledilmesinde büyük kolaylıklar getirmiştir. Şu anda 360 bini bulan Türkiye'ye gelen soydaşlarımızın hemen hemen 120 veya 130 bini Türk vatandaşı olmuştur. Türk vatandaşı olana kadar da Vatandaşlık Kanunu değiştirilerek Türk vatandaşlarının bütün haklarını elde edebilen imkanlar kendilerine sağlanmıştır.

O günlerin dramatik sahnelerini biraz evvel multivizyonda da gördük. Hatırlarsınız. Belki de bu meselenin halledilmesine en iyi ve iyimser taraf yaz içerisinde göç olayının vukua gelmesiydi. Günde 8 ve 10 bin soydaşımızın büyük bir yangın felaketinden kaçarmışçasına sınırlarımıza iltica ettiği günlerde Edirne, Kırklareli ve de Trakya'nın tümünde bütün okulların bahçeleri, pansiyonlar, evler ve sosyal tesisler Devletimiz tarafından bir nevi yazlık kamp şekline dönüştürülmüştü. Ve de süratle bu soydaşlarımız ellerindeki bazı çıkınlarla bazılarının ellerindeki bir bavulla veya bir heybe ile ama bir kısmının da otomobilleriyle ve çek-çek arabalarıyla getirdikleri yükleri de Türkiye'nin o zaman 60 vilayetine ve de onların ilçelerine süratle dağıtabilmenin mutluluğunu yaşamıştı. Şu gün yani aradan bir buçuk iki yıl geçmiş olduğu günlerde soydaşlarımız 51 vilayette iskan edilmişlerdir. İş temin edilmiştir, çocukları adaptasyon kurslarına tabi tutulmuştur. Türkçeyi çok iyi öğrenmişlerdir. Türk okullarında çok başarılı bulunmaktadırlar. Ve çeşitli kaynaklardan da hemen hemen 120 binin üzerindeki soydaşımıza özel sektörde iş temin edilmiştir, bu işin temin edilmesinde sosyal yardımlaşma fonu vasıtasıyla elde edilen maddi desteğin büyük katkısı

vardır. Çocuk Esirgeme Kurumu vasıtasıyla çeşitli muhtaç ailelere yardımlar sağlanmıştır. İş ve İşçi Bulma Kurumu bu soydaşlarımıza daha iyi iş temin edilmesinde yardım etmiştir. Ve de Sağlık Bakanlığımız ve diğer kurum ve kuruluşlarda bu meselede Türk Hükümetine fevkalade büyük destekler sağlamışlardır

Bildiğiniz gibi 3 ay kadar bir zaman dilimi içerisinde 300 bini aşan soydaşımızın Türkiye'ye gelmesinden sonra Türk Hükümeti bir vize uygulaması başlattı. Vize 1989 Eylül ayının başlangıcında konmuştur. Parçalanmış aileleri bir araya getirebilmek hedeflendiği için de bu vizeli uygulamayla da Türkiye'ye hala göç olayı ile gelen aileler vardır. Vize uygulamasından sonra da 48 bin kişi Türkiye'ye gelmiştir. Ve vizeli gelişler de devam etmektedir. Yalnız bu arada bir parantez açmak istiyorum: Normal yollarla vizeli gelişlerin dışında soydaşlarımız Türkiye'ye daha erken gelebilmek için birtakım yollar da denemişlerdir ve denemektedirler. Bunlar turist vizesiyle gelenler, akraba ziyareti için gelmeye çalışanlar ve diğer ülkelere vize alarak (Suriye, Irak vs. gibi) oradan Türkiye'ye giriş yapanlar. Bunlar için Türk Hükümetinin aldığı bir karar vardır. Bu soydaşlarımız vizeli gelen soydaşlarımız gibi çeşitli haklara sahip olmayacaklardır. Çeşitli haklardan yararlandırılmayacaklardır. Bunun bilinci içerisinde olmaları lazım gelir. Soydaşlarımıza biz ilk geldiği günden itibaren aile bazında her aileye bir veya iki kişiye iş bulabiliriz bu işin teminatını veririz demiştik. Bugün işsiz kalan ve belirli bir yerde çalışmayan soydaş ailemiz rastlanmayacak derecede azdır. Eğer işsiz olan soydaş aileleri varsa ya Bakanlığımıza veya ilgili kurum ve kuruluşlara müracaat ederler, biz onlara gene yardımcı olabiliriz.

Bugün yüksek öğretimden temin edilen 3000 kadar kontenjanla geçen yıldan itibaren başlayan, yüksek öğretime devam eden soydaşlarımızın çok başarılı bir öğretim verdiğini ve başarılı bir öğrenci olduklarını biliyoruz. Yine bu arada çeşitli dış kaynaklı yardımlardan da bir nebze bahsetmek istiyorum. Hatırlayacaksınız, hatıralarınızı

tazelemek bakımından söylemek istiyorum: Biz Birleşmiş Milletlerin Gıda Fonundan 3 milyon Dolarlık bir maddi destek sağladık bu aşağı yukarı 7 milyar Türk Lirası tutuyordu. Bunu da Kızılay vasıtasıyla gıda yardımı şeklinde un, mercimek ve şeker şeklinde soydaş ailelerine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonları vasıtasıyla dağıtmış olduk ve böylece bir nevi maddi desteğin yanında da gıda desteği sağlamış oluyoruz. Yine soydaşlarımız gelirlerken bazıları çantalarıyla, bavullarıyla geldiler ama bir kısmı da arabalarıyla, buzdolaplarıyla, eşyalarıyla geldiler. Hemen hemen 20 binin üzerinde soydaş aracının Türkiye'ye gümrüksüz girdiğini söylemek istiyorum. Bu gümrüksüz giren soydaşlarımızın hala bir kısmı Bulgar plakalarıyla trafikte gezmektedir ama bu soydaşlarımızın sorunlarının halledildiğini bugünlerde müjdelemek istiyorum.

Biz, soydaşlarımıza bu iki yıl içerisinde Türk Milletinin çok yakın alakası, Türk Basınının bu meselede fevkalade büyük sıcak yaklaşımı sebebiyle, Türk Hükümetinin katkılarının çok üstün düzeyde olması nedeniyle soydaşlarımızın problemlerinin çok büyük bir kısmını hallettiğimize inanıyoruz. Tek dertleri var soydaşlarımızın. Veya iki dertleri var. Biri artık kendi ayakları üzerinde duracak hale geldiler, yani az veya çok bir işte çalışıyorlar ve aile yuvalarına katkıda bulunuyorlar. Ama artık bir sıcak yuvaya, bir eve sahip olmak niyetindedeler. İkincisi de, ailelerinin parçalanmış olmaları nedeniyle Bulgaristan'da kalan aile bireylerinin Türkiye'ye getirilmesi için bizden destek sağlamak istiyorlar ve de Bulgaristan'da bıraktıkları maddi varlıklarını ve sosyal haklarını tekrar almak için Türk Hükümetinin birtakım çabalarda bulunmalarını istiyorlar.

Biz, son hizmet halkasını soydaşlarımıza birer konut edindirebilmek için tamamlamış bulunuyoruz. Geçen haftalar içerisinde TV'de anlatmaya çalıştığımız göçmen konutlarının biten bin adedini ve yapılması devam eden 7800 adedini de nasıl göçmen

soydaşlarımıza verileceğini ve hangi şartlarda verilebileceğini ifade eden, göçmen konutları dağıtım esaslarına havi broşürleri bastırdık. 20 veya 30 bin adedini soydaşlarımızın bulunduğu Sosyal Yardımlaşm ve Dayanışma Fonları Başkanlığına, kaymakamlıklara ve valilere gönderdik. Ve bu ayın sonuna kadar da birer banka hesap numarası açtırarak buraya belirli bir miktar yatıranlara soydaş konutlarımızı dağıtacağımızı ifade ettik. Yine soydaşlarımızla ilgili bilhassa Güneyde ve İzmir bölgesinde 'kendi evini kendin yap' kampanyaları çerçevesinde hemen hemen 500 adet konutu bitirmiş durumdayız. Bunu da süratle devam ettireceğiz. Aşağı yukarı 150 veya 200 m2 milli emlak arazilerini soydaşlarımıza çok cü'zi bir para karşılığında veriyoruz. Ve kendi yapılarında kendilerinin çalışmalarıyla amâ 3-5 milyon veya bazan 7-8 milyon maddi destek sağlayarak bu evlere girmelerini temin etmeye çalışıyoruz. Bunları da bir takım desteklerle bir nevi pansiyonculuk şekline sokarak turizme katkıda bulunmaları için birtakım çalışmalar yapıyoruz. Ve de büyük şehirlerimizin etraflarında milli emlak arazilerine yine altyapı paralarını kendilerinden almak kaydıyla arsa dağıtım projesi çalışmalarımız var. Benim şimdilik birinci aşamada söylemek istediğim bunlar. Eğer bir takım sorulara muhatap olursam cevap vermeye çalışacağım. Çok teşekkür ederim.

Başkan ; Teşekkür ederim Sayın Bakanım. Şimdi.sözü Prof. Beylân Toğrol Hanımefendiye vereceğim. Kendisi gerek üniversitede gerekse Anadolu'da aile konusuyla ilgili yaptığı çalışmalarla her zaman istifade ettiğimiz değerli bir bilim adamımız. Bulgaristan göçmenlerinde aile konusuyla ilgili konuşma yapacaklar. Buyrun Hocam.

**Prof. Dr.
Beġlan TOĞROL**

*"Bulgaristan Türkleri,
Bulgarların Osmanlı
Devletine yaptığı Şekilde
silaha sarılıp komitacılık
yapmadılar. İsteselerdi
mutlaka yaparlardı."*

Prof. Dr. Beġlan TOĞROL* Sayın Bakanlarım, muhterem dinleyiciler. "Yeni bir direnme gücü olarak Bulgaristan'da Türk nüfus hareketleri ve direnmeyi güçlendir geleneksel aile düzenini" ele alacağım.

Berlin Andlaşması (1878) soncunda, sağ kalmayı başarmış ve Anavatan'a gç edememiş olan Türkler, o güne kadar sahibi oldukları Rumeli'de, birden kendilerini "azınlık" statüsünde bulmuşlardır. Bulgaristan Türklerinin kaybedilen savaşların sonucunda imzalanmış olan andlaşmalara, Bulgaristan yönetiminde aksine, son derece saygılı oldukları, kendilerinden önce Bulgarların Osmanlı Devleti'ne yaptıkları Şekilde, silâha sarılıp, komitacılık faaliyetine hiÇ girişmedikleri bilinmektedir. Şayet tercihlerini o yönde yapmış olsalardı, onu da mutlaka yaparlardı. Ancak, Rumeli'de geride kalan Türkler'in, ecdatlarının kanlarıyla sulanmış olan kendi öz topraklarını, bağlarını, bahĖelerini ve nesillerin birikimi olan mal ve mlklelerini terketmeyip, yazılı andlaşmaların kendilerine tanıdığı kapsamlı haklarını kullanarak, tercihlerini bu yönde yaptıkları anlaşılmaktadır. Anayurtlarının hududun hemen öbür yanında oluşunun da onlara manev bir güvence verdiği muhakkaktır. Ancak, azınlık haklarını güvence altına alan bütün andlaşmalara rağmen, Bulgaristan İdaresi'nin onlara 114 yıl süresince yönelteceği hak, hukuk ve insanlığa aykırı davranışların vs'atini herhalde o günlerde pek tahmin edememişlerdir.

Bulgaristan Türkleri; 1877-1878 Türk-Rus Savaşı, 1912-1913 Balkan Savaşları, 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı ve 1939-1945 İkinci Dünya Savaşı olmak üzere dört büyük savaş ve bu savaş hallerinin önce ve sonra getirdiği her türlü olağanüstü durumları yaşamış bir halktır. Ćileyile yoğrulmuş, Őartlara ve tabiatına özgü direnĖ geliş

* İst.Üniv.Ed.Fak.Öğr.yesi.

tirmiştir. 93 Harbi'nden başlayarak günümüze kadar Türklerin Bulgaristan'da başlarına gelen olaylara karşı, bu olaylarda Bulgarların çoğunlukla silâh ve şiddet kullanmalarına rağmen silâha hiç başvurmadan bir takım tepki mekanizmaları geliştirerek direndikleri muhakkaktır. **Aksi halde, bugün bir Rumeli veya Bulgaristan Türklüğünden bahsetmemiz mümkün olmazdı.** Direnme yollarından en ekstrem'inin hiç bir çare kalmadığında, şerefiyle ölüm olduğu kabul edilebilir. Bunu göç ederek uzaklaşma, veya o yerde kalarak, ve bir Türk hasleti olduğuna gerçekten inandığım "sabir" mekanizmasını sonuna kadar kullanarak kendisine karşı saygısını yitirmeden yaşama-ya çalışmak olduğu şüphesizdir.

Ömer Lütfi Barkan, demografik determinatlarla ilgili bir yazısında (1949), *"Bir milletin kalkınmak iradesi ve bilhassa uzun yüzyıllar boyunca milletlerin ve kültürlerin istikbali meselesi bahis mevzuu olduğu zaman o memleket ve medeniyetlere has nüfus imkân ve şartları büyük bir ehemmiyet kazanmıştır"*, demekte ve *"Türk soyunun varlığını muhafaza edebilmek için mümkün olduğu kadar bir araya toplanmaya, çoğalmaya ve milletlerarası amansız çoğalma yarışını kazanmaya ihtiyacımız vardır"*, diyerek sözüne devam etmektedir. Kendisinin, bu görüşüne Bulgaristan'da azınlık statüsünde bulunan Türklerin de üstün sezgi güçleriyle ulaştıkları ve **nüfus şartlarını Bulgar'a karşı en önemli bir direnme mekanizması olarak kullandıkları** anlaşılmaktadır.

Böylece, Bulgarlar kendi anayasalarının gereklerini dahi resmen çiğnemişler, **Türlere hak ettikleri muhtariyeti vermemişlerdir.** Kaldı ki, Bulgar istatistikleri 1956 sayımında 8 ve yukarı yaştaki Türk nüfsunun sayısını 502.227 olarak, 8 yaşından küçük çocukların sayısını ise 150.000 olarak vermiştir. bu oran Türk nüfus artışı

nın o günlerde binde otozuç civarında olduğunu göstermektedir. Böylece, kendi verdikleri rakamlarla dolaylı olarak resmen yakalanmaktadır. Kendi verdikleri 1946 sayısı olan 938.418 eşas alınrsa, Bulgaristan'daki Türk nüfusun 1989'da 3.790.000 civarında olması gerekir. Bu rakamlara, kendilerinin Türk olarak kabul etmedikleri Pomaklar, Türkçe konuşan müslüman kıptiler ve gagavuzlar dahil değildir. Bunları da dahil edecek olursak, ve bunlara Makedonyalı ve diğer hristiyan azınlıkları da katar-sak; 1987 nüfus sayımına göre Bulgaristan nüfusunun toplamı resmî olarak 8.949.600 olarak verildiğine göre, 1989'da Bulgarların kendi memleketlerinde tıpkı 1876'da Bul-gar Prensiğinin hazırlıkları yapıldığı günlerde olduğu üzere, azınlık durumuna geçtik-leri anlaşılmaktadır. Nitekim, Bulgar yönetiminin bu durumdan endişe ederek, yıllar-dır Bulgar asıllılar için doğumu teşvik edici tedbirler uygulamaya koyuldukları bilinmektedir. Bütün doğumu özendirici yasalara rağmen, Bulgar asıllıların nüfus ha-reketleri arzu edilen sonuça bir türlü ulaşamadığından Bulgaristan idaresinin bundan çok tedirginlik duyduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, Jivkov'un hırçınlığının altında ırk-çılığı kadar, bu gerçeğin de bulunduğu muhakkaktır. 1984'den itibaren Bulgar idareci-lerinin dünyaya karşı sıkılmadan yalana başvurarak ülkelerinden hiç bir Türk'ün yaşa-madığını defalarca açıklamalarının bu kompleksten kaynaklandığı açıktır.

10.4.1968 tarihinde Varna Partisi Aktifi önünde BKP Merkez Komitesi Sekreteri'nin 2000'li yıllarda Bulgarların azınlıkta kalabilecekleri endişesini dile getirmiş ol-ması da 1970'de alınan 549 sayılı, "gizli tedhiş ile milliyet ve din değiştirme" kara-rının nedeninin Türk nüfus hareketlerinden duyulan endişeden kaynaklandığına işaret etmektedir:

"Batılı bilim adamlarının istatistiksel incelemelerine göre 2000'li yıllara doğru Bulgarlar kendi vatanlarında azınlıkta kalabilir. Balkanlarda ikinci bir Kıbrıs doğma

ihtimaliyle (Yani Bulgar-Türk Federasyonu) karşılaşmamak için, her nevi önlemleri bu tehlikeye karşı almamaz lâzım.." 10.4.1968 tarihinde Varna Parti Aktifi önünde *Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Venelin Kotsev'in konuşmasından...*

Bu konuşmada daha sonra BKP Varna Komitesi Matbuasında basılarak diğer bölgelerdeki parti mensuplarına dağıtılmıştır.

1984'de "ad değiştirme" olayları esnasında 3.300.000 kimliğin değiştirildiği bilinmektedir. Bunlara küçük çocuklar dahil olmadığına, ve değişenler sadece Türklerin nüfus cüzdanları olduğuna göre, Bulgaristan'daki Türk nüfusun ulaştığı seviye açıkça meydandadır. "Esinti" dergisinin 7. sayısında (1991) Peter Kircilof imzasıyla Bulgaristan basımından yapılan bir iktibasta da, 1989 krizinde bankalardan 400.000 kişinin para çekmiş olduğu belirtilmektedir. Bulgaristan'daki Türk âdet ve geleneklerine göre, para bankaya aile reisi adına yatırılır. Her ailede 4 kişi olduğunu farzederseniz, bu 1.600.000 kişi eder; eğer 5 farzederseniz 2.000.000 kişi eder. Bunlara; bankada parası olmayanlar, parasını çekme imkânı bulamamış olanlar veya göç'e hazırlanmaya gerek duymamış olanlar da ilâve edilince, Türk nüfusu hakkında, dolaylı yoldan, yine yukardaki hesap sonuçlarına benzer sayılara ulaşılır. Nitekim, Tempo dergisinden Emin Tanrıyar'ın (Sayı: 52., 23, 29.s. 29, Aralık 1990) "... farklı ırklardan gelen Bulgar vatandaşları arasında ırka dayalı ayrımcılık yaptığı ve ırkçılığı körükleyerek vatandaşları birbirine düşürmüş olduğu" ile ilgili bir sorusuna, Jivkov'un şu yanıtı verdiği görülmektedir: "*Bakın, onların beni suçladığı durum Bulgaristan'da tam 4 milyon Bulgar'ın desteklediği bir durumdur.*" Böylece, Jivkov ırkçılıkla ilgili bir soruyu cevaplarırken, dolaylı olarak, Bulgaristan'ın nüfus durumuyla ilgili çok önemli bir açıklamada bulunmaktadır. 1987 nüfus sayımı neticelerine göre Bulgarların, kendi memleketlerinde geçekten azınlık durumunda oldukları anlaşılmaktadır.

"Bulgaristan'daki Türk nüfusunun genel nüfusa oranının yüzde 10 civarında olduğunu söyleyememesinden vazgeçilmelidir."

Bütün bu gerçekler karşısında, artık gerek basınının, gerek resmî kuruluşlarımızın, Bulgarların arzuları doğrultusunda, Bulgaristan'daki Türk nüfusunun genel nüfusa oranının **yüzde on** civarında olduğunu söylemekten vazgeçmeleri şarttır. Bu hem oradaki Türklerin menfaati için, hem de "hakikat" böyle olduğundan ötürü gereklidir. Bulgaristan'daki Türkler'in yüzde kırktan fazla, hatta yarı yarıya olduğu; tüm azınlıklarla birlikte gerçek Bulgar nüfusunun artık "azınlık" durumuna düşmüş olduğu yapılan hesaplardan ortadadır. Eğer Bulgaristan'ın veya dünya devletlerinin buna bir itirazları varsa, "hodri meydan", tarafsız gözlemciler Türklüğe özgü örf ve âdetlerini ve "ben"liklerini korumaya en başından beri azimli olan Türklerin Bulgaristan'ın, iç işlerine fazla kulak asmadan, işlerine, güçlerine baktıkları ve mazbut bir aile düzenini kendilerine hayat tarzı seçerek zorluklara göğüs gerdikleri anlaşılmalıdır. Böylece, bir yandan dil, din, örf ve âdetlerini korumayı, diğer yandan da bunları güvence altına alan, nüfus hareketleriyle çoğalmayı başarılabildikleri görülmektedir.

1877-1878 Osmanlı Rus Savaşının başlamasından hemen önce Rusların Rumeli topraklarının "Slavlara" ait olduğunu isbatlamak üzere Rus yazarı Teplow'un verdiği rakamlar ilginçtir. Osmanlı Hükûmetinin bu yazara atfen hazırladığı nüfus tablosundan (B. Şimşir, 1970), Rumeli'nin bütün kaza ve sancaklarındaki nüfus dağılımında; sekiz sancaktan başka Filibe olmak üzere, Rusçuk, Varna, Tulça ve İslimiye sancaklarında Türk nüfusunun çoğunlukta olduğu anlaşılmalıdır. O günlerde toplam nüfusun **3.309.950** kişi civarında olduğu belirtilen Bulgaristan'da, müslüman Türk nüfusunun **1.800.954** olmasına karşılık Bulgarların nüfusunun **1.509.595** olduğu anlaşılmalıdır. (İ. Alp, 1990) Böylece, oran olarak müslüman Türklerin, nüfusun % 57'sini Bulgarların ise, % 43'ünü teşkil ettiği görülmektedir. Teplow'un bu incelemesinin, Rusların Rumeli topraklarını Slavların hakimiyetine geçirtmek üzere delil toplama niteliğinde bir çalışma olmasından ötürü tarafsız olduğu da beklenemez. Buna rağmen, bu araştı

ncının Türk nüfus oranını % 57 olarak kabul etmesi gerçek oranın verilen bu rakamların çok üzerinde olduğunu düşündürmektedir. Hal böyle iken, Ruslar sun'i bir bahane ile Osmanlı devletinin başına '93 Harbi felâketini çıkarmış, nüfus çoğunluğu Türklerin elinde olduğu halde Rumeli, hiç bir hukukî mesnede dayanmadan Osmanlı'yı yıkma siyasetinin bir sonucu olarak, Türklerden koparıncasına alınarak Balkanlarda akisleri günümüze kadar uzanan bir boşluk ve düzensizlik devri başlamıştır. 114 yıl sonra aynı boşluk halâ devam etmektedir.

'93 Harbi sonucunda ölen veya göç eden Türklerin nüfusunun 1.300.000 ilâ 1.350.000 civarında olduğu tahmin edildiğine göre ve Teplow'un sayıları esas alınrsa, Bulgaristan'da 1878'de 450 ilâ 500.000 civarında Türk nüfus kaldığını söyleyebiliriz.

Bulgaristan'da zaman zaman verilen nüfus istatistiklerinin doğru olmadığı muhakkaktır. Resmî olarak kendilerinin verdikleri 1946 nüfus sayımı istatistiklerinde müslüman Türk nüfusu 938.418 olarak gösterilmiştir. Bulgaristan'da komünist rejimin başlangıcından bu yana ise hiç bir resmî nüfus sayımına Türklerin sayısı bir milyondan fazla gösterilmemiştir. Bunun nedeni, Rusya'da Bolşevik anayasasında olduğu gibi, bir milyonu aşan azınlıklara Bulgaristan'da da kültürel bakımdan muhtariyet tanıması mecburiyetidir. Bulgaristan, Türklere bu muhtariyeti tanımamak için, Türklerin nüfusunu sürekli olarak olduğundan az göstermeye çaba sarfetmiştir.

Bulgar resmî istatistikleri 1920 yılındaki Türk nüfusunu 690.734 olarak göstermiştir. 1946'da yine resmî istatistikler Türk nüfusunu 938.418 olarak vermişlerdir. Kendi verdikleri bu rakamlara göre, 26 yılda Türk nüfus artış hızı binde onikidir. Nüfus artış hızında hiç bir çoğalma olmadığını farzederseniz, ve yine Türklerin nüfus hızını binde oniki olarak onların verdiklerine göre kabul edersek, 1946'yı esas aldığımızda bile, 1989 yılında Bulgaristan'da Türklerin nüfusunun bir buçuk milyonun üstünde olması gerekirdi.

Başkan : Teşekkür ederim Sayın Hocam. Hakikaten fevkaalede doyurucu bir konuşma oldu. Jivkov bile kendi ırkını severken Türk olduğunu söylemekten imtina eden yüzü kızaran veya düşük sesle teleffuz eden Türk'e has değerler sözkonusu olduğu zaman acaba bizi nereye götürürsünüz diyen Türkiye'deki zangoçlar belki beyanlardan sonra utanırlar da Ne mutlu Türküm diyebilmenin haklı gururunu duyarlar. Teşekkür ederim Hocam. Buyrun Sayın Gençoğlu, son sözü size veriyorum. Balkan Göçmenleri Federasyonu Başkanı sıfatıyla Bursa'dan geldi. Kendisine teşekkür ediyorum. Hoşgeldiniz, buyrun efendim.

Mümin GENÇOĞLU

*"Anadolu topraklarından
maya alan insanlar, üç kıta
üzerine yayılan dünyanın en
güçlü ve en adil devletini
kurmuşlardır."*

Mümin GENÇOĞLU* : Sayın Başkan, Saygıdeğer Bakanlarım, Kıymetli Dinleyiciler. Söze başlamadan evvel Nasreddin Hoca'nın bir sözüyle girmek istiyorum. Efendim, Nasrettin Hoca rahatsız olunca bakmaya gelmişler. demiş ki "yahu kimsiniz, nesiniz? Benim derdimi kimse anlamaz, benim derdimi ancak benim gibi hastalığa yakalanan anlar". Nedir o? "Efendim ben damdan düştüm" demiş. Onun için "damdan düşen gelsin benim yanıma." Şimdi biz bu acıyı yaşayan ve çeken insanlardan birisiyiz. Sene 1984. Balgöç'ü Bursa'da kurduk, çok mutluyuz. Hükümetimizin ve bankalarımızın devletimizin ve milletimizin sayesinde bugünlere ulaştık. Onun için bu acıyı çeken birisi olarak müsaade ederseniz ben 10 dakikayla sınırlandırmaya çalışacağım. Ve fazla da detaya girmeyeceğim. Nedir bu? Dün ne yaptık, bugün ne yapıyoruz? Yarın ne yapacağız? Müsaade ederseniz Sayın Başkanım burdadır. Arzedeyim, soydaşlarımıza böylece de nasıl faydalar temin edeceğimizi açıklamaya çalışacağım.

"GÖÇ" gibi, bireyleri ve toplumları derinden sarsan, olumsuz olduğu kadar, olumlu sonuçlar da doğuran bir olgu konusunda, böylesine seçkin dinleyiciler huzurunda söz söylemenin, düşünce ortaya koymanın zorluklarını bilerek söze başlıyorum: Çünkü bizim düşünce ve görüşlerimiz göç olayını sadece bilmekten, gözlemekten ibaret olmayıp gün gün, ay ay, yıl yıl yaşamak; o acıları yakından tanımak ve tatmaktan ileri gelmektedir.

Bu Anadolu toprağı nasıl bir bereketli topraktır ki, buradan maya alan insanlar, üç kıta üzerine yayılan dünyanın en güçlü, en âdil devletini kurmuş ve insanlığa ahlâk ve fazileti, insana insanca davranmanın en güzel örneklerini sunmuştur.

"Yüce Devlet" demek olan "Devlet-i Aliyye" eski sınırlardan yavaş yavaş veya sürekli savaşlar sonucunda çekilmek zorunda kalınca, terkettiğimiz yerlerde Türk Bayrağı'na şanlı, şerefle o topraklara taşınmış ve o toprakları vatan bilip uğruna canını vermiş, kanını akıtmış insanların çocukları ve torunları kalmıştır. Daha doğrusu, imparatorluk kurmuş ve yönetmiş olan bir milletin asil evlâtları , o topraklarda kurulan veya zorakî kurdurulan devletçiklerin insafına terk edilmiştir.

Yüce imparatorluğun gerilemesi ile birlikte zaman zaman, Ortadoğu'dan, Kafkaslar'dan, Kırım'dan, Adalar'dan, Balkanlar'dan Anadolu'ya doğru tersine gelişen göçlerin tümüne değinmek istemiyorum. Ama dünya şunu çok yakından bilmektedir ki iki yıl önce kuzey batımızdan, yüzyıllardır vatan tutulan Balkanlar'dan, özellikle Bulgaristan'dan sonraki göçe tabi tutulup sürülen yüzbinlerce soydaşımız çok acı ve sıkıntı çekmiş, insanlık dışı uygulamalara tabi tutulmuş iken bugün de binlerce yıldan beri vatan bildikleri topraklardan Musul ve Kerkük gibi yörelerden cıvıl çıplak yollara dökmüş, dağlara kaçarak hayatlarını kurtarmış soydaşlarımız, dindaşlarımız Güneydoğu Anadolu sınırmızda, evlerinden barklarından uzakta, dağbaşlarında büyük acılar ve sıkıntılar içinde kıvrınmaktadır.

Dün, Eski Bulgar Yöneticilerinin zulmettiği soydaşlarımızın acılarını biraz olsun dindirmek için Devletimiz ve Milletimiz nasıl seferber olmuş, onbinlerce Türk Ailesini, Milli Bütçeden milyarlar harcayarak ülkenin çeşitli yörelerine taşımış, yerleştirmiş, oturdukları evlerin kiralarını ödemiş, karınlarını doyurmuş, pekçoklarına olabildiğince iş temin etmişse, bugün de Güneydoğu sınırlarımıza dayanmış yüzbinlerce insanımız, ülkemizin kendilerine kol kanat germesini istemekte ve beklemektedir. Türk Hükümeti'nin ve Türk Halkı'nın o insanlara ulaştırdığı yardım, dünyanın hiçbir ülkesiyle mukayese edilemeyecek derecede fazladır. Görülen odur ki bugün Türk Hal

kı yine seferber olmuş, Türk şehirlerinden yola koyulmuş kamyon kabileleri sıkıntı çeken insanlara yardım ulaştırmaya çalışmaktadır. Böylesine yardımsever bir millete mensup olmak gurur verici birşeydir. Dün, Bulgaristan'dan olan göçte, anaların göz yaşları Hükümetimiz'in ilgisi ve çabası sayesinde nasıl dindirilmişse, zalim bir yönetimden kaçarak, yavrularını bağrına basarak dağlara sığınmış olanların da yine Hükümetimiz'in çabası sonunda sıcak yuvalarına kavuşacaklarını ümit ediyoruz ve "İnşallah bu işin de üstesinden gelinecektir" diyoruz.

Dünyanın en güçlü devletleri bile, son yıllarda, Türkiye'nin maruz kaldığı göç dalgası ile karşı karşıya kalsalardı, muhakkak bocalar ve sıkıntıya düşerlerdi.

Sayın Cumhurbaşkanımızın da belirttikleri gibi bizim ülkemizin bu konudaki tecrübeleri ötekilerden fazladır. Halkımızın yardımseverliği, dünyanın hiçbir halkında görülemeyecek dercede öndedir. O nedenle, Bulgaristan'dan gelen 300 bini aşkın insanımızın yerleştirilmesinde muvaffak olunmuştur. Türkiye ile Bulgaristan'ın farklı rejimlere dayalı olmasından kaynaklanan aksamalar ve uyumsuzluklar olmamış değildir. Şöyleki; totaliter rejimde yaşamaya alışmış kimi soydaşlarımız, Türkiye'deki demokratik şartlara uyum gösteremeyip, Bulgaristan'daki yeni yönetimin sağladığı kolaylıklardan da yararlanarak atayurtlarına, evlerine dönmüşlerdir. Üstelik Bulgaristan'dan zorla göç ettirilen soydaşlarımızın büyük çoğunluğu kırsal kesimden idi. Bu nedenle, büyük kentlerimizdeki sosyal ve ekonomik hayata intibak edemeyip geriye dönenler olmuştur.

Yıllardan beri, göçmen sorunlarıyla ilgilenen Balkan Türkleri, Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu olarak, temenni mahiyetinde, görüşlerimizi sunuyor ve şu noktalara dikkat çekmek istiyoruz:

1- Yakın bir tarihte 1989 göçü ile Bulgaristan'tan Anavatan'a gelmiş olanların so

runları büyük oranda aşılmış olacaktır. Yeterki her aileye, bir ev yapacak kadar yer verilsin. Balkanlardan ülkemize gelenlerin çocuk çocuk ne iş bulurlarsa yapmaları ve çalışkanlıkları, sorunlarının çözümünde en büyük etkidir.

2- Yaşları ilerlemiş olanların bir kısmının sağlık ve barınma sorunları vardır. Bunların sosyal ve ekonomik hakları Bulgaristan Hükümetinden alınmalıdır.

3- Maddi imkânları yeterli olmayan göçmen çocuklarının okumalarına Hükümetimiz, özel önem vermelidir. Okumak isteyenlere maddi destek sağlamalıdır.

3- Todor Jivkov yönetimindeki Bulgar Hükümeti, sınırdışı ettiği yüzbinlerce soydaşımızı, yanlarına birer bavul almalarına müsaade ederek, sözüm ona bu insanların kendi istekleriyle turistik geziye çıktıkları imajını vermek istemiş; fakat herşeyi yüzüne gözüne bulaştırarak, Bulgar Devletinin itibarını beş paralık etmiştir. Ama olan, bizim insanlarımıza olmuş, milletine ve Türk Ailesinin değerlerine olan bağlılığı nedeniyle soykırıma rıza göstermeyen yüzbinlerce Müslüman Türk haksız yere evlerinden, yurtlarından çıkarılmıştır. Bu insanların, ömürboyu çalışarak biriktirdiği ve dedelerinden kendilerine kalan varlıkları orada kalmıştır. İnsan Haklarının pek büyük önem kazandığı günümüzde, Türk ve Bulgar Hükümetleri biraraya gelerek mağdur edilmiş olan bu yüzbinlerin sosyal ve ekonomik haklarını kendilerine mutlaka iade edecek koşulları hazırlamalıdır. Biz, Federasyon olarak yeni birşey istemiyor ve önermiyoruz. Büyük Atatürk zamanında, yapılmış olan "1925" Anlaşmasının işlerlik kazandırılmasını ve bazı maddelerinin güncelleştirilmesini bekliyoruz.

5- Daha önceki Hükümetlerimiz, 1968 sonrası Balkanlar'dan göç edenler için "10" yıllık bir "Sosyal Haklar Tanıma Yasa Tasarısı" hazırlattırarak büyük umutlar vermişti. Lâkin tüm umutlar, hazırlanan yasa tasarıları gibi hep kadük olmuştur. Federasyon olarak, o haklar ya Bulgar Hükümetin'den alınsın ya da mağdur insanlara Hükümeti

miz bir seferlik bu hakkı tanısin istiyoruz. Ülkemizde, pek büyük işler başarmış olan Özal iktidarının, bu işi de mutlaka başaracağına inanıyoruz.

6- Balkanlar'dan ülkemize olan göçler yüzyılı aşkın bir zamandan beri sürdüğü halde bitmemiştir. Anlaşıyor ki göç son ve en güzel çare değildir; çünkü istek dışı ortaya çıkan göçler, aile bölünmelerini daha da arttırmıştır. Ülkemiz, Bulgaristan'da yaşayan 2-3 milyon soydaşımızın tümünü alamayacağına, alsa bile orada yaşayanlar, buldukları yeri vatan bildikleri için toptan gelmeyeceklerine göre çare göç değil; yeni yeni uygulamaya başlanan "Çifte Vatandaşlık"tır. Bu uygulama hem iki ülke insanını birbirine yaklaştıracak, hem de iki ülke Hükümetlerini uyum içinde müşterek düşünmeğe sevkedecektir.

"Yeni Avrupa Evi" nin bize de bu görüşleri ortaya koyma fırsatı verdiğini ve çağdaş dünyaya bu sıcak yaklaşımın daha çok uyacağını söylemek istiyoruz. Çok uzak olmayan bir zamanda, iki ülke arasında ve hatta Balkan Ülkeleriyle ülkemiz arasında vize sorunu diye birşeyin olmamasını temenni ediyoruz. O zaman Türkiye'nin, Balkanlar'daki soydaşlarıyla ilgili bir sorunu kalmayacak ve Atatürk'ün amaçladığı Balkan Devletleriyle çok iyi ilişkiler kurma arzusu, daha yeni boyutlarıyla gerçekleşmiş olacaktır.

Başbakanlığımızca düzenlenen, "Göçmen Aileleri ve Göç olayı" konulu gündem dolayısıyla, temsil ettiğim kesimin duygularını, isteklerini, beklentilerini ifade etme fırsatı bulduğum için mutluluk duyuyorum, böylesine güzel ve insancıl duyguların gerçekleşmesi dileğiyle muhterem dinleyenleri selâmlıyor, saygılarımı arz ediyorum.

Başkan: Teşekkür ederim sayın Başkan. Şimdi ikinci turda sözü Sayın Prof. Dr. Hayati Doğanay'a vereceğim. Bu görüşmelerin ışığı altında söylemek istedikleriniz varsa onları almak istiyoruz.

Hayati Doğanay : Efendim, 1963 Viyana Bozgunundan bu tarafa Türkler Batıda istenmeyen yabancıdır. Ama bugün gerçektir ki burada büyük bir Türk nüfus yaşamaktadır. Bu göçler tekrarlanabilir. Benim söyleyeceğim son olarak şudur: Bu konuda her zaman hazırlıklı bulunmamız ve planlarımızı buna göre yapmamız gerekir. Bir ikincisi de biz belli bir süre önce, süresini söylemeyeyim dış Türklerle ilgilendiğimizde biraz suçlanıyorduk. Bazı nedenlerle suçlanıyorduk. Şimdi görüyorum ki Sayın bilim adamları ve devlet yöneticilerimiz buna fırsat tanımışlardır. Dış Türklerle ilgili araştırmalara devam edeceğiz. Bu imkanı bize veren siyasilere de ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Teşekkür ederim efendim.

Başkan: Teşekkür ediyorum Hocam. Sayın Hocamız Beylan Toğrol'un sözü yarıda kalmıştı. Onu tamamlamak üzere size sözü veriyorum.

Prof.Dr. Beylan Toğrol : Efendim ben iki konuya değinmek istiyorum. Bir tanesi bu 1989 Nisan ayından itibaren neler oldu. Nisan ve Haziran arasında. Neler ve nasıl gerçekleşti. Bulgaristanda. Bir buna değinmek istiyorum, bir de çok kısaca Bulgaristandaki Türklerin aile düzeni üzerine gelen soydaşlarla yapınış olduğum gözlemlerim var. Ayrıca bunu da paylaşmak istiyorum. Bulgaristanda 1989 mart ayından itibaren o zamana kadar olmadık gelişmeler olmaya başladı. Türkler arasında. Tabii bunda perestroyka, glasnost ve benzeri olayların, Berlin duvarının yıkımı için girişimlerin büyük bir etkisi olmuştur. Fakat bunun yanı sıra az önce değindiğim nüfus hareketlerinin müsait oluşu Bulgaristan Türklerinin arasında bu hareketlere bir etkinlik kazandırmıştır. Tabii aynı zamanda da 84 ile 89 arasında 85'in Şubat ayında bütün Türk halkları 84'ün sonunda başlamış 85'in Şubat ayında Bütün Türklerin isimleri Bulgar isimlerine çevrilmiştir. O günden itibaren de Türkler arasında yeni bir direnme diyebileceğim yeni bir takım oluşumlar gelişmeye başlamıştı. Bu gelişmeler arasında tabii liderlik

şeklinde olan, bir araya gelip konuşmalar ne yapalım diyenler, Türklüğü nasıl uyandırırım, anavatana nasıl haber gönderelim vs. gibi arayışlar arasında bir çoğu temerküz kamplarına bu arada hepimizin duyduğu Belene temerküz kampı gibi, Eski Zağra gibi vs. gönderilmeye başlamıştır. Orada daha bir kenetlenmeye başlamışlar ve kendi aralarında örgütler kurmuşlardır. Bu örgütlerin hiçbiri planlı örgüt değildi. Sadece başlarına gelenleri dünyaya duyurmak için kurulmuş olan örgütlerdir. İşte 89 yılına 85'le 89 arasında bu hazırlıklar ve oluşumlar olurken 89 yılının Mart aylarına gelinmiş ve dünyadaki bu değişmelerle birlikte yılbaşında Romanya olayları fiilen başladı. Bu girişimler olurken Bulgaristan'daki Türklerde birdenbire hareketlenmeler başlıyor, önce bir kısım Türkler Sofyada Macaristan Büyükelçiliğine sığınıyor, daha sonra dışarıya seyahat amacıyla gidenler, birtakım büyükelçiliklere sığınıyorlar. Önce sığınmalar, daha sonra bu bazı dernekler kurulmuş. Bu derneklerden bir tanesinin, Özgürlükler Derneğinin üyeleri hapse atılınca 5 üyesi, açlık grevleri başlatıyor. Ve arkasından bütün Bulgaristan'da Türklerin yoğun olduğu yerlerde yürüyüşler başlıyor. Bu yürüyüşler o zamana kadar olmadık bir hareketlerdi. Yürüyüşler nasıl oluyor? Son derece büyük bir disiplin içinde, son derece düzenli ve son derece medeni yürüyüşler. Bakınız bir Bulgaristan göçmeni arkadaşımız bana şöyle anlattı: Düzen şu şekilde oluyordu dedi: 5'er 6'şar yaşlarındaki çocukları ilk sıraya koyardık, onların hemen ardına hamile gelinler dizilirdi, onların arkalarında hanımlar yer alırdı, en arkada ise erkekler bulunurdu. Bazı yerlerde Türk bayrağı da taşınmıştı ancak bu olay karar dışı spontane bir olaydı. Aslında fanatik olarak görünmemek, Türkiye bizi kışkırtıyor imajı yaratmamak, sadece Türk azınlık olarak haklarımızı istemektir. Hak dedikleri de adımızı isteriz, en çok söyledikleri şey haklarımızı isteriz, adlarımızı isteriz. Haklarımızı istemek için bu yürüyüşleri tertiplemiştik. Silahımız yoktu. Çarpışmaya gitmiyorduk. Biz demokrasi için yürüyüş yapıyorduk.

Buna rağmen kırmızı bereli özel timler silah kullanmaktan çekinmediler. Resmî beyanlara göre 30 kadar Türk bu esnada şehit edilmiştir. Ama büyük bir ihtimalle bunun sayısı çok daha fazladır. Çoluk çocuk hiç kimsede en ufak bir disiplinsizlik olmadan bu yürüyüşleri gerçekleştirmişler, bu direnişini yapmış olmaları ailenin temellerinin son derece sağlam oluşundan kaynaklanmaktadır. Bu düzenli yürüyüşler Jivkov yandaşlarını çileden çıkarmış Türklerin bilhassa ilk önce lider seviyesinde olanlarını yakalayıp trenle, ellerinde bir bavul ya var ya yok trenle Viyana üzerinden Türkiye'ye göndermiştir. Daha sonra o utanç tirenini parçalarcasına aileleri bölerek doldurmuşlar ve hududa doğru yıkınışlardır ama bu da sonun başlangıcı olmuş Jivkov da bunun altında 10 Kasım'da devrilmiştir.

Aile düzenine gelince benim gözlediğim kadar Bulgaristan'daki aile düzeni bizim geniş aile düzeni dediğimiz düzene çok yakın bir düzen. Ailede yalnız bizde kırsal alanlarda gelin erkeğin ailesine gider ve orda yeni aile kurulur. Halbuki Bulgaristan'da tam öyle olmuyor. Yeni bir aile kurulurken ya gelinin ya güveyin ana babası ve bekar kardeşleri o aileye katılıyor. Şartlara göre bu gelişmiş oluyor. Herkesin işi var, işe gitmek mecburi Bulgaristan'da. Yaşlı hanımları bile işe gönderiyorlar. Hiçbirşey yapmasalar torununa bakıyor dahi olsa zorla tütün kırmaya tarlalara sürülüyor, devlet nizamı içinde. Bu geniş aile düzeninin Türklerin örf, adet, dil ve dinlerini korumada çok büyük bir etken olduğu görülüyor. Ancak son yıllarda büyük bir ihtimalle aile düzeninin büyük bir direnç mekanizması olduğunu Bulgarlar anlamış olmalıdır ki çocukları yuvalara zorla gönderme: sabah 7- akşam 7. Böylece Türkçeyi öğretimi engelleme gibi birtakım tedbirler aldıkları görülüyor. Bu tedbirler halâ bugün Bulgaristan'da mecburi. Herkesin işe gitmesi mecburi. Yani çocuk sahibi olanlar da hemen çocuklarını yuvaya verip işe gitme mecburiyetindedirler, Çok kısa bir süre sonra. Aile düzenini en azından dili öğretmemek, dini birtakım gelenekleri bozarak Türk örf ve adetlerine

dokunamamışlar. Onlar daha sağlam duruyor. Şu günlerde adlar geri verildi deniyor. Fakat adların ancak mahkemeye müracaat edebilecek kimselere verildiği anlaşılıyor. Ve çocuklara adları verilemiyor. Çünkü mahkemeye müracaat edemezler. Ahmet beyin oğlu, Maksim olmaya devam edecek 18 yaşına kadar. Daha kötüsü Ahmet beyin merhum babasının taşındaki Hüseyin adı silinmiş Hristo diye yazıyor. Ölüler de istida veremeyeceğine göre o taşlarda da yazılar var. Üstleri betonla örtülmüş veya kırılmış durumda. Sayın Bakanım Sayın Mümin Gençoğlu'nun saydığı olaylar arasında bu kabristanları düzeltme hakkımızı da elde etmek için çaba sarfetmeleri için ricada bulunacağım. Söyleyeceklerim bu kadar.

Başkan: Teşekkür ederim Sayın Hocam.

Ercüment KONUKMAN : İki yıl kadar bir zaman dilimi içerisinde Şu anda Türkiye'deki sayıları 220 bin olan soydaşımız belirli bir noktada artık üretici hale gelmişlerdir. Ama özlemleri vardır. Biraz evvel ifade edildi. Sayın Balgöç Başkanı, o özlemlerinin birer arsaya, birer konuta ve daha iyi bir işe sahip olmak olduğunu söyledi. Hakikaten biz soydaşlarımızı Türkiye'ye davet ederken her aileye bir ev vermek gibi bir vaatte de bulunmadık. Buna rağmen şu anda yaptırdığım ve artık ihaleleri bitmiş olan 10.000 konutun bu sene 1.000 tanesini, önümüzdeki zaman dilimleri içerisinde de iki sene içerisinde de diğer 10.000'ni soydaşlarımızın hizmetine tahsis edeceğiz. Ve o günden bugüne kadar da hep ifademizi aynen kullandık. Soydaşlarımız artık birer Türk vatandaşdır. Türkiye'de yiyorlar, içiyorlar. 300 milyarın üzerinde Türk Hükümetinin, Milletinin katkısı olmuştur. Birer iş bulmuşlardır. Çocukları okullarımızda okuyorlar. Ve hala güçsüz olanlara, evde olanlara, yaşlı olanlara sosyal yardımlaşma fonundan 1 ila 2 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. Ve hala onlara birtakım katkılarda bulunuyoruz. O halde hiçbir şeyi karşılıksız almayacaklardır. Ve onları da vermeyece

ğiz. Arsa tevzi edeceksek bunu arsa katılım payını vermeleri şartıyla vereceğiz. Evlerini yaptırıyoruz, çok ucuza yaptırıyoruz. 10 yıl vadeyle vermeye çalışıyoruz. Ve çok ucuz taksitlerle vermeye gayret ediyoruz ama bunları ücretsiz vs. hiçbir şekilde vermeyeceğiz. Ama bunları çeşitli sübvansiyonlarla destekleyerek çeşitli şekilde daha iyi işler temin ederek bu imkanlarını daha genişleterek evlere sahip olmalarını hedefliyoruz.

Bizim Türk hükümeti olarak son olarak yapmış olduğumuz ve yapmakta olduğumuz bir iş daha var. O da Bulgaristan Hükümetiyle resmi temaslar kurarak karşılıklı iktisadi toplantılar yapmak. Önümüzdeki Mayıs sonuyla Haziran başında ve Temmuzda da Bulgar resmi heyeti Türkiye'ye geliyor. Oturup masaya karşılıklı işbirliğini nasıl yapabiliriz, karşılıklı ticaretimizi nasıl geliştirebiliriz, doğru ama karşılıklı haklarımızı 36 bin insanımızın orada kalmış olan sosyal hakkını, ordaki evini, parasını ve de sosyal sigortalarla ilgili yükümlülüklerini nasıl giderirsiniz diye birtakım hareketleri başlatma temayülündeyiz. Bunları da karşı taraf boyun eğme durumundadır. Gelen heyetle birlikte bu müzakereleri başlatıyoruz. Bir göç anlaşmasına doğru Bulgar hükümetini ve yetkilerini zorluyoruz., gerçeği de budur. Bu arada yine Bulgar Hükümetinin ve Bulgar Anayasasının değişikliğinde ortaya çıkan birtakım haklar ve birtakım vecibeleri de Türkiye'ye gelmiş olan soydaşlarımız elde etmeye başladılar ve Bulgaristan'dan dönen soydaşlarımızın bilgilerine sunmak istiyoruz. Bu da yeni bir ekilebilen arazinin mülkiyetlerini de kullanma hakkını doğuran bir yasa Bulgaristan'da kabul edildi. ancak bu yasanın Türkiye'ye gelmiş olanların da hak elde edebilmeleri için birtakım vecibeleri var. Bu vecibeleri Balgöç vasıtasıyla ki bize en büyük desteği sağlamış olan Balkan Demekleri Federasyonu Başkanlığıyla göçmenlerimize duyurmak istiyoruz.

Bundan sonra arsa tevziinde ve birtakım sosyal hakların temininde de yine en bü

yük desteğimiz olan Balgöç vasıtasıyla ilgili arkadaşlarımıza bazı duyurularda bulunacağız. Zaten en büyük hizmet alanı bizim için de İstanbul, Bursa, Eskişehir vs. deki göçmenlerin bulunduğu yerdir. Ve en büyük işbirliği yaptığımız Göçmen dernekleri federasyonu da Sayın Başkanının aramızda bulunduğu birtakım desteklerini devamlı olarak hükümete verdiği bir kuruluşumuzdur. Ben bu aşamada kendilerine teşekkür etmek istiyorum. Ve iki yıl içerisinde Türk milletinin 350 bin kişiye hizmet layığıyla verebilmenin mutluluğunu yaşayan bir millet olarak bu göçmenlerimizin de Türk Vatanı olarak Türk Vatanında huzur ve güven içinde yaşadığını ifade etmek istiyorum ve hepinize teşekkür ediyorum.

Başkan: Teşekkür ederim. Değerli misafirler, hafta münasebetiyle tertiplemiş olduğumuz konuşmalar burada bitiyor. Göç hadisesi konuşmalarda ifade edildiği gibi ülkeye gelenler ister dağlardan inip gelsinler isterse normal hudut kapılarından geçip gelsinler, hukuki statüleri ne olursa olsun; ister siyasi sebeple, ister askeri, dini veya ırki mülahazalarla olursa olsun göç hadisesi tasvip edilecek bir hadise değildir. Artık 21. yüzyıla giderken yerinden kalkan herkesin demokrasisi, insan hakları lafını ettiği bir dünyada göç hadisesi insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilmesi gereken bir olaydır. Ve herhalde tarihte bu suçu işlememiş tek millet Türk milletidir. Onun için göçü hiç tasvip etmediğimiz ama Türkün adaletine ve insanlığına sığınarak gelen insanlarımıza da bize yakışan davranışlar içerisinde bulunduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bir konuşmacının sözleri arasında ifade ettiği gibi 'Yeni Avrupa Evi' nasıl olur bilmem. bize orada nasıl bir statü tanınır ve hangi oda tahsis edilir onu da bilmem. Çünkü bu yeni Avrupa Evi çoğu zaman hristiyani bir gözlükle meselelere bakıyor, haçlı zihniyetiyle baktığı zamanlar da oluyor. Ermenistan'da deprem olduğu zaman hiç arzu etmeyiz bütün dünya ayağa kalkıyor çünkü hristiyandır diye, ama öbür tarafta Hristiyan değildir diye bir kısım insanlar göçe maruz kalıyor, haksızlığa, zulme ma

ruz kalıyor, iki çuval makarna mesabesinde yardım gönderiyorlar, onu da büyük bir tantana ile, merasimle bütün dünyaya güya vazifelerini yapmış kabul ediyorlar. Halbuki olayların failleri de onlardır, müsebbipleri de onlardır, zalimleri de onlardır. Ancak diğerleri mazlum insanlardır. Onlar bize hangi statüyü belirlerse belirlesinler biz bu ebedi Türk yurdunda bir şairimizin dediği gibi "Kendi öz vatanımızda garip, kendi vatanımızda parya" olmadan alınımız açık, başımız dik inşallah ebediyete kadar bu topraklarda mukim olarak göçmen olmadan, misafir olmadan bir kısım siyasi nankörlerin kanaati hilafına bu toprakların asli sahibi olarak, sonradan gelmiş kişiler olarak değil, sonradan gelmiş bir milletin mensupları olarak değil, bu toprakların her zerre-sinde aziz milletimizin kanının, canının, emeğinin mahsulü olan bu aziz vatanımızda başımız dik, şerefle yaşamak istiyoruz. Bu güzel toplantı da bu güzel temenni ile sözlerimi bağlamak istiyorum. Teşriflerinizden dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

